

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1. — L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1,50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 8.

V GORICI, ČETRTEK 16. MAJA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

17. maj, petek: Pashal Bajlonski. — 18. sobota: Erik, kralj; Aleksandra, devica; Feliks, spoznavavec. — 19. nedelja: Binkošti. Prihod Sv. Duha. Peter Celestin, papež. — 20. ponedeljek: Binkoštni ponedeljek. (Nezapovedan praznik). — 21. torek: Feliks Kantal, spoznavavec. — 22. sredo: Kvatre. Emil (Milan), mučenec. — 23. četrtek: Janez Krstnik de Rossi; Deziderij, mučenec.

V četrtek 23. maja je ščip; veliko dežja.

Novice.

Odgovor kroni.

V torek ob enajstih je šlo odposlanstvo senata in parlamenta v dvor. Nesli so pisana odgovora na kraljev prestolni govor. Slovesnost se je zvršila v prestolni dvorani.

Materin dan.

Iz Amerike so prinesli v Evropo praznovanje materinega dneva. Ganljiv je ta praznik, ki ga Amerikanci, Nemci in Angleži praznujejo v maju. Slovesni obhodi, dobrodelne zbirke, spomin na vsakodnevne žrtve trpečih mater, vse to se vrši na praznik materinega dneva. V Nemčiji so prejšnji teden listi posvetili dolge vrste spomina na mater. Tak praznik nameravajo stalno vpeljati tudi Tržičani.

Italijanska ekspedicija.

Skupina inž. Albertinija, ki ima nalogo poiskati onih šest izgubljenecv »Italije«, je že na potu na sever. V ta namen so kupili norveško polarno ladjo »Heimen«, ki so ji dodali še italijansko ime »Sucaia«.

Huda strela.

V nedeljo proti mraku je precej grmelno in treskalo. Najbolj bi znalo povedati kako, tistih trideset fantov, ki so brcali žogo na igrišču v ulici Rossetti v Trstu. Strela je udarila v neko drevo in vseh 30 vrgla ob tla. Bilo je le dosti strahu, hujšega pa nič.

Zemlja se trese.

Že od začetka maja sem se čutilo v Bologni potresni sunki. Zadnjega so čutili preteklo soboto zvečer. Ljudje so bežali na prosto. Močan potres je pa bil v Perziji. V pokrajini Horazan so razvaline zasule 3000 ljudi.

Latinica zmaguje.

Ruska akademija znanosti je odredila, naj se tudi v Rusiji vpelje latinica mesto cirilice. S prvim januarjem 1. 1930. bodo morali vsi časopisi in knjige izhajati v latinici. To pomeni velik korak naprej v zbližanju vzhodnih Slovanov, ki rabijo cirilico, z zapadnimi, ki pišejo v latinici.

Oproščena.

V ponedeljek 13. t. m. se je pričelo pomladansko zasedanje goriške porote. Prvi dan je stala pred porotniki 21letna Angela Bizjak iz Ravni na Kobariškem. Obtožena je bila, da je dne 20. nov. l. l. povzročila smrt svojega novorojenega otroka. Po celodnevni razpravi je Angela Bizjak bila od porotnikov oproščena.

Prestolonaslednik in komunisti.

Na pobudo angleškega prestolonaslednika princa Valeškega so otvorili v Angliji zbirko za brezposelne rudarje. Zbirka je imela uspeh in londonski veliki župan je v počastitev oseb, ki so si pridobile za zbirko za slug, priredil svečan obed. Tako sta prišla k skupni mizi prestolonaslednik in komunistični poslanec Cook. Pri napitnicah se je dvignil tudi Cook in takole počastil prestolonaslednika: »Princu smo dolžni iskreno hvalo. Pošteno navdušenje, s katerim se je zavzel za rudarje, je približalo prestol čisto tesno srecu prebivalstva. Princu se moramo zahvaliti, če sem mogel danes priti tu sem, ne da bi umazal sebe ali navzoče.« In obrnjen proti prestolonasledniku, je nadaljeval: »Vi, gospod, ste storili nekaj čudovitega. Nikoli še nisem bil tako ganjen kakor pri Vašem govoru rudarjem. Navzoč sem bil z dvema svojima komunističnima prijateljema in ko se je reklo, da hočete govoriti, sta se prijatelja poredno nasmehnili. Toda ko sta slišala vaše iskrene besede na korist brezposelnim, so jima stopile solze v oči, segla sta v žep in dala ves denar, ki sta ga imela s seboj, za rudarsko zbirko. Vaš poziv na deželo je bil čudovit.«

Pošteni nastop princa je tudi v komunistu, ki je drugače odločen nasprotnik vladarskih hiš, vzbudil priznanje. Poštena beseda je našla pošten odmev.

Pokvarjenost ali blaznost.

Pretekli teden se je vršil na Dunaju proces, ki je globoko pretresel vse mesto. Na zatožni klopi je sedel še ne 17 letni Ferdinand Artmann iz ugledne dunajske družine. Obtožen je bil, da je v domačem stanovanju zahrbtno napadel in umoril svoja roditelja. Grozni zločinec je deloma priznal in mladinsko sodišče ga je obsodilo radi umora na 7 let ječe.

Resnoba Tirolcev.

Na vnebohod je monakovska filmska družba hotela ovekovčiti v filmu slavne boje Tirolcev za svobodo. Več ko 3000 ljudi je sodelovalo pri tem zanimivem podjetju. Tirolci so pozabili, da gre samo za zgodovino in zato je prišlo do resničnih spopadov in pretepov med vdeleženci. V živahnem boju je bilo 37 ljudi ranjenih.

Pravično!

Poljska vlada je sklenila, da bo odslej naprej izplačevala vsem po nedolžnem obsojenim primerno odškodnino.

Pusti zajcel!

Neki tržaški advokat nas opozarja, da je komenski sodnik zašil za 15 dni nekega delavca, ki je nastavljal zajcem zanke. Lastnik lova se je bil pri tožil in »divji« lovec je namesto zajčjih skokov »pržonarski« ričet.

Gibanje prebivalstva v Italiji.

V letu 1928. je bilo v celi Italiji rojstev 1.107.677, smrti 638.818, porok 284.711. Prirastek znaša 468.859.

100 tisoč lir pokojnine.

Načelnik vlade je predložil novi zbornici zakonski načrt, po katerem naj se dovoli vdovi po pokojnem maršalu Cadorna 100 tisoč lir letne pokojnine. Pokojnina naj bo znak narodovega priznanja rajnkemu vojskovodji.

Čudna teleta.

Pri Brežicah na Dolenjskem so se fantje pošteno napili in stepli. Naslednji dan so orožniki gnali vseh petnajst pretepačev po dva in dva skupaj zvezana na sodnijo. Fantje so morali nesti s seboj na ramah vse kole in gorjache, ki so jim prejšnji večer služile za orodje.

12.500 metrov visoko.

Ameriški letalski poročnik Souček, Čeh po rodu, se je dvignil z letalom 12.500 metrov visoko. Tako visoko ni do danes še nihče prišel. Je pa mraza tam gori kar 25 stopinj pod ničlo.

O slovenskem pravopisu.

Dne 10. maja se je v Zagrebu vršila konferenca jugoslovanskih jezikoslovcev za ureditev srbsko, hrvaškega in slovenskega pravopisa. Slovenske slovničarje je zastopal ljubljanski vseučiliški profesor dr. Franc Ramovš. Navzoči so bili tudi Maretič, Boranič in Ivšić iz Zagreba ter Belić in Kujibakin iz Beograda. Taka konferenca se je vršila že lani. Letos so delo nadaljevali.

Dolg jezik.

Na krogle so igrali mladi fantje v Mirnu v nedeljo popoldne. 19 letnemu Brumatu Ivanu je ušla krogla v stran, njemu iz ust pa psovka proti načelniku vlade. Danes se fant že kesa v zaporu.

DOBE SE TAKI,

ki so prejeli prvo številko mesečnika »Družina«, katere pa niso ne vrnili in ne plačali naročnine. To ne gre!

Kdor ne more takoj poravnati celoletne naročnine, naj plačuje v obrokih po 4 lire.

Binkošti v jami.

V nedeljo se bo vršila v postojnski jami običajna binkoštna veselica. Slavnost v jami, ki se bo vršila ob vsakem vremenu, bo pričela ob 13. uri in bo trajala do 18. Vstopnina v jamo bo znižana za 50%. V Postojno bodo vozili vsi vlaki s 50% popustom na vozniških listkih. Popust bo trajal od 18. do 23. t. m. V nedeljo bodo vozili v Postojno še posebni vlaki z istim popustom, in sicer iz Gorice ob 6.57, iz Trsta ob 8.10, iz Opčin ob 9.26, iz Il. Bistrice ob 9.34, iz Pule ob 6.40, iz Reke ob 8. Posebni vlaki bodo odhajali iz Postojne ob 17.20 proti Gorici Vidmu, ob 20.30 proti Trstu, ob 18.50 proti Reki in ob 17.40 proti Puli.

Danska bodi vzor.

Danska ni samo vzorna glede kmetijskega gospodarstva, na čelu je tudi glede razorožitve. Kot poročajo listi, mislijo na Danskem ukiniti vojno in mornariško ministrstvo ter poslati domov vojaštvo.

Leta 1915. — leta 1929.

Med svetovno vojno je v maju l. 1915. skupina nemških zrakoplovov »Grof Zeppelin« obiskala London. Angleži so nevarnega sovražnika, ki tudi ni prišel trosit rožnega cvetja nad njihovo prestolico, sprejeli z viharim obstreljevanjem nebrojnih topov. Koncem tekočega meseca hoče novi zrakoplov »Grof Zeppelin«, ki je že premagal pot v Ameriko in nazaj, posetiti London. Angleška prestolnica se že pripravlja, da ga bo slovesno sprejela. Časi se res spreminjajo.

Zopet smrtna nesreča z granato.

Zadnjo soboto kmalu potem, ko se je zdanilo, se je začel iz Grojne, ozke doline, ki vodi iz Gorice proti Števerjanu, močan pok. Ljudem, ki so prihiteli na lice mesta, se je nujal grozen prizor: na nekem mestu nizkega pobočja so našli razmesarjeno moško truplo. Delavec Filip Kikelj, star 35 let, doma iz Gor, bivajoč v Štandrežu, je radi brezposelnosti šel nabirati vojno strelivo. Ko je v nekem jarku kopal s krampom in iskal v zemlji nevarne, že redke zaklade, je zadel ob granato, ki je razpočila in nesrečneža do smrti pobila. Komaj je bil prepehlan v bolnišnico, je izdihnil.

Starinske reči.

V Trstu kopljejo in popravljajo pomol Salvore. Delavci so pri tem našli prelepe kipce rimskih boginj in pa denarje iz časov rimskih cesarjev Komoda in Klavdija.

Osel rešil ovce.

»Istarskemu listu« poročajo iz Dračevca v Istri: V noči od 24. na 25. aprila so tatovi udrli v hlev Antona Škrinjanca v selu Osliču. Ko so tatovi izgnali dve ovci, je osel junaško zarigal in prebudil gospodarja. Gospodar je takoj zaslutil, da nekaj ni v redu, skočil je iz postelje in pogledal skozi okno. Pred hišo je zagledal dva človeka, kako gonita pred seboj njegove ovce. Začel je kričati na vse grlo, kar je tatove prestrašilo in sta utekla praznih rok. Ovce so se lepo vrnile v hlev k svojemu rešitelju oslu, ki jih je z riganjem rešil iz razbojniških pesti.

Shod pastirjev.

Tudi pastirji na Sardiniji so združeni v svojem posebnem sindakatu. V nedeljo so se zbrali na zborovanje v glavnem mestu Sassari. Zastopanih je bilo 32.000 pastirjev.

Časnikar.

V Varšavi, glavnem mestu Poljske so otvorili posebno vseučilišče za časnikarje. Takih visokih šol imajo že nekaj v Nemčiji in na Češkem. Dobro je urejen časnikarski oddelek na katoliški univerzi v Milanu. Vse to pomeni, da časnikarski poklic ni pribeljaljšče za kake falirane študente.

Duhovniška vest.

Za župnika na Planini pri Vipavi je imenovan g. Janko Pišot, dosedaj tam mošnji župni upravitelj. Častitamo.

Č. g. Anton Češornja, žup. upravitelj v Ukvah, je premeščen v Log pri Bovcu; na njegovo mesto v Ukve gre č. g. Viktorin Stanič iz Loga.

Sin prestolonaslednika poroči igralko.

22 letni Louis Ferdinand, sin bivšega nemškega prestolonaslednika, se je zaročil s kinematografsko igralko Lily Damita. Mladi princ je pred kratkim končal visokošolske študije in se namerava preseliti v Ameriko, kjer si hoče z lastnim delom služiti kruh. Njegova izvoljenka je Francozinja in precej starejša od njega.

Čehi letajo.

Zračni promet na Češkoslovaškem se vedno bolj razvija. Lani so prepehali 15.000 oseb in 580.000 kg blaga. Iz Prage gre šest zračnih prog na vse strani Evrope.

Slovenski tednik.

Naši izseljenci v Argentini imajo sedaj svoje glasilo. V Buenos Airesu izhaja namreč list »Slovenski tednik«.

Novi goriški kvestor.

Dosedanji goriški kvestor kom. Gorgoni je bil, kakor smo že poročali, premeščen. Za njegovega naslednika je imenovan kom. Mario Modesti, kvestor v Teramo, ki dospe proti koncu meseca v Gorico.

Okradeni salezijanci.

Glavni salezijanski samostan v Turinu, kjer je deloval svetnik Bosco, so obiskali tatje in odnesli za 280.000 lir vrednosti.

Telefonska zveza med Gorico in Ajdovščino.

Prometno in finančno ministrstvo sta odobrili z odlokom od 21. februarja 1929 št. 513 prodajo telefonske napeljave med Gorico in Ajdovščino. Omenjeno telefonsko napeljavo je kupila za 32.430 lir telefonska družba iz Benetk. (Società telefonica delle Venezie.)

Sv. birma v Gorici.

V župni cerkvi sv. Ignacija bo na binkoštni praznik ob 10. uri slovesna sv. maša, nato sv. birma in popoldne ob 5. uri zopet sv. birma. Na binkoštni ponedeljek zjutraj kot prejšnji dan. V knez nadškofijski kapeli bo sv. birma na binkoštni ponedeljek ob 5. uri pop. in od torka do sobote v binkoštni osmini zjutraj po sv. maši ob 7. uri.

Razstava domačega umetnika.

Za binkoštno praznike, in sicer 19., 20., 21. in 22. maja bomo imeli v Gorici razstavo domačega umetnika. Gospod kipar France Gorše, ki je razstavil svoja dela že v Trstu z uspehom, ki ga je priznala tudi italijanska javnost in njena kritika, biva, dela in ustvarja že več mesecev v Gorici. Uspeh tega dela in svojega umetniškega razvoja hoče sedaj pokazati vsej naši javnosti. G. Gorše priredi svojo razstavo v lastnih prostorih v ulici XXIV. Maggio št. 8. v pritličju tik pisarne dr. Korsiča. Razstava bo obsegala tri prostore, v katerih bodo zbrana najdovršenejša Goršetova dela: kipi in risbe. Razstava bo v zgoraj navedenih dneh odprta vsak dan od 9. dopoldne do 7. zvečer.

Romanje na Sv. goro.

Na binkoštni ponedeljek vdeležite se vsi tretjeredniki in udje Apostolstva molitve romanja na Sv. Goro. Odhod iz Katerinijevega trga ob 5. uri zjutraj. Ob 8. uri govor in sv. maša. Vodstvo.

Kaj je z zamenjavo

avstrijskega denarja in voj. posojila?

Mnogi so pisмено zaprosili uredništvo »Novega lista« za pojasnilo glede zamenjave avstrijskega denarja, ki ni bil do danes še zamenjan v lire in ki so ga lastniki po veliki večini l. 1922. položili pri davčnih uradih ali pri banki d'Italia.

Poučili smo se o tem vprašanju na merodajnih mestih in ugotovili, da ne moremo prizadetih strank zadovoljiti z veselo novico, da bo dotični denar kaj kmalu zamenjan. Tudi ni upanja, da bi bilo vprašanje zamenjave avstrijskega denarja sploh v kratkem rešeno.

Zal nam je, da ne moremo tudi glede vojnega posojila priobčiti vesele vesti. Z zamenjavo vojnih posojil bo šlo še težje ko z zamenjavo avstrijskega denarja.

Hvaležni Viljem II.

Prva žena znanega nemškega generala Ludendorffa je pričela priobčevati svoje spomine. Med drugim poroča, kako je cesar Viljem odslovil v zadnjem letu vojne njenega moža. Najprej ga je vpričo Hindenburga grdo ozmerjal, tako da je bil Ludendorff prisiljen izjaviti: V mojo veliko bolest spoznam iz napadov Vašega Veličanstva, da ne uživam več zaupanja. Ali smem najponižneje prositi za odslopitev? Cesar je pomislil nekoliko in izjavil: Zahvaljujem se Vam, če greste. Zelo mi olajšate s tem nalogo. Potrudil se bom s pomočjo socialnih demokratov zgraditi novo cesarstvo. Zgodovina pa poroča, da socialni demokrati niso bili tega mnenja.

Listnica uredništva.

V 3. št. »Novega lista« lahko čitate, kaj je z naročninami za »Mali list«.

Nič ni lažje,

kakor dobiti zastonj zlat prstan z lepim kamnom. Dobite ga, ako zberete 200 listkov, ki so priloženi vsem 1/4 kg težkim paketom jajčnih testenin PEKATETE.

Kako je s politiko.

Govor načelnika vlade.

V ponedeljek je načelnik vlade Mussolini imel v poslanski zbornici dolg in zelo važen govor. Razpravljal je o sporazumu, ki se je sklenil 11. februarja tega leta med Italijo in sv. stolico. Za Mussolinijeva izvajanja je vladalo veliko zanimanje, zakaj zbornica je bila nabito polna. V ložah so bili odposlanci iz Vatikana in prisotna je bila tudi članica kraljevske hiše, kneginja d'Aosta, kateri so vsi poslanci burno ploskali. Odzdravljala jim je s fašistovskim pozdravom.

Edini govornik, ki je nastopil na tej seji, je bil prvi minister. Najprej je poudaril, da se besede »Svobodna in neodvisna (suverena) Cerkev v svobodni in neodvisni državi«, ki jih je neki poslanec na zadnji seji izgovoril, lahko napačno razumejo, in zato je treba stvar brž izpočetka pojasniti. Svobodno in neodvisno je samo Vatikansko mesto, to se pravi zemljišče, na katerem prebiva papež. »Toda v državi ni Cerkev ne neodvisna (suverena) in tudi ne svobodna.« Neodvisna ni, ker ji to ni bilo pripuščeno, in »svobodna ni, ker so njene naprave in njeni ljudje podvrženi splošnim postavam države in posebnim določilom konkordata.« Govori se lahko samo o neodvisni papeški državi v italijanskem kraljestvu. Po tem uvodu je prvi minister prešel k zgodovini spora med Cerkvijo in državo. Radi tega vprašanja so prelili potoke črnile in natiskali cele hribe papirja. Več kot 1000 načrtov je bilo izdelanih, da se ta spor reši. Nekateri so tudi trdili, da »do rešitve ne more priti v fašistovskem režimu, ker je to režim diktature in ker stara vatikanska diplomacija, bogata z dvatisočletnimi izkušnjami, ne more zaupati režimu, ki je star deset let in je sedem let na vladi.« Ko je sporazum s sveto stolico bil sklenjena stvar, so bili eni presenečeni, drugi so se srdili, tretji so bili presunjeni: zazvonili so zvonovi, zaplapolale so zastave.

Kar se je zgodilo, ni noben čudež. »Jaz sem nadaljeval cesto, ki so jo mnogi prehodili do gotove točke. Oni niso prišli do konca, fašizem pa je prišel.« Sporazum je bil mogoč, ker so bili dani nekateri zgodovinski pogoji. Predvsem take: »Italija ima posebno predpravo, da je edina država v Evropi, ki je sedež vesoljne vere.«

Rim in krščanstvo.

»Ta vera se je rodila v Palestini, a je postala v Rimu katoliška. Če bi bila ostala v Palestini, bi bila najbrž ena izmed tako številnih verskih ločin, ki so cvetele v tistem žgočem okolju, in bi najbrže zginila brez sledu.« V Rimu je našlo krščanstvo silno ugodna tla.

V prvih osmih stoletjih po Kristusu ne najdemo »v zgodovini Cerkve nikjer sledu o posvetni papeški državi: bila so le nekatera bolj ali manj obsejna posestva. Listine iz tistih ča-

sov trde, da so taka posestva zapuščale Cerkvi pobožne osebe ali pa tudi ljudje, ki so čutili potrebo, da se jim odpuste njihovi zločini in njihove tatvine.«

Šele v osmem ali bolje devetem stoletju se je s pogodbami med cesarjem Karlom Velikim in papežem Levom III. ustanovila posvetna država rimskih papežev. Cerkvena država je trajala deset stoletij ali 1000 let.

V časih francoske revolucije je bila življenjska moč papeške države že izčrpana. Napoleon I. je na svojem zmagovitem pohodu po Italiji trčil leta 1796. prvič ob cerkveno državo. V miru v Tolentino 18. februarja 1797 je Napoleon odvil papežu del ozemlja. »To je bil prvi mrtvaški zvon, ki je oznanjal, da se pričinja umiranje posvetne papeževе države.«

Napoleonove vojne.

Pozneje se je Napoleon s Pijem VII. pomiril in sklenil z njim konkordat. »Cerkev je bila tedaj tako šibka, da se je odpovedala v korist prvemu konzulu (Napoleonu) imenovanju škofov.« Napoleon je hotel izkoristiti Katoliško cerkev v svoje politične namene. »Papež je edini,« — je rekel, — »ki mi more pomagati pri delu notranjega pomirjenja in pri prodiranju v tujini.« Ko ni hotel Pij VII. služiti Napoleonovim načrtom, je prišlo do preloma. Iz Schönbrunn pri Dunaju je Napoleon leta 1809. odredil, da mora papeška država zginiti in se priklopiti z Rimom vred francoskemu cesarstvu. Po Napoleonovem padcu so se zbrale velesile k mirovnim pogajanjem in vrnilo papežu državo. Toda obnovljena posvetna oblast je začela temneti, italijanska revolucija jo je obsodila na smrt.

Od leta 1848. do 1918.

Leta 1848. je Pij IX. moral bežati iz Rima in proglasila se je rimska republika. S pomočjo drugih držav se je papeževa država zopet vzpostavila, a ni imela dolgega obstanka. V oktobra 1860 je papež držal še edino Rim in pokrajino Lacij. Prvi minister popisuje nato, kako je leta 1870. prišlo do zasedbe Rima, kako se ni tedaj nobena država dvignila v obrambo glavarja Cerkve. Leta 1874. umrje Viktor Emanuel II. in »duhovniki se kljub prepovedi najvišjih cerkvenih oblastev približajo narodu. V mnogih mestih Italije prirejajo škofje in duhovniki velike pogrebne svečanosti v spomin kralju.«

Duhovniki postajajo vedno bolj narodni, a papeži vztrajajo stalno pri svojih nazorih. Tako je bilo pod Levom XIII. in Pijem X. Pij X. je bil goreč italijanski rodoljub, toda položaj se radi tega ni spremenil. Ob izbruhu svetovne vojne so razmere bile še tako napete, da je španski kralj povabil papeža, naj se preseli na Španijo in mu ponudi za bivališče palačo Eskurijal. Sredi svetovne vojne je pa kardinal Gasparri v imenu Benedikta XV. izjavil, da sv. stolica

ne pričakuje ureditve svojega položaja od tujega orožja, temveč od pravičnosti italijanskega ljudstva.

Pogajanja z Orlandom.

To stališče papežev — pravi Mussolini — je zelo olajšalo položaj. »V letu 1919. je prišlo do stikov med sv. stolico in tedanjim ministrskim predsednikom Orlandom.« To je bilo tako: v maju 1919 se je ameriški prelat monsignor Franc Kelly nahajal v Parizu. Belgijski kardinal Mercier ga je naprosil, da poižve, ali bi se ne dalo na mirovni konferenci rešiti tudi rimsko vprašanje. Tako je prišel Amerikanec v stik s tajnikom italijanske delegacije gospodom Brambillo in nato s samim predsednikom vlade Orlandom. Papežu so hoteli odstopiti grad Sant Angelo in pas zemlje do morja. Nad papežkim ozemljem bi morale prevzeti zaščito tudi druge države, in sicer Zveza narodov. Orlando je prosil ameriškega monsignorja, naj nese ponudbe v Rim, kar je storil 22. maja. Sedanji kardinal Cerretti ga je predstavil kardinalu Gasparriju in po enournem posvetovanju s papežem Benediktom XV. so sklenili, da se monsignor Cerretti odpelje takoj v Pariz k nadaljnim pogajanjem z Orlandom. Pogajanja med odposlancem sv. očeta in načelnikom vlade so potekala ugodno. Papež je zahteval še nekaj zemlje, in sicer vse do brega Tibere. Stvar je tako dozorela, da je Orlando o načrtu opozoril vse ministre in kralja. Toda 15. junija 1919 je Orlandova vlada padla in razgovori s sv. stolico so se ustavili. Nasledniki so se pogajali z Vatikanom na isti podlagi kakor Orlando. Pozneje je vse zaspalo.

Achille Ratti.

Šele v avgustu 1926 so se pričeli iznova razgovori in 10. decembra istega leta uradna, od kralja pooblaščenega pogajanja. Vse se je vršilo v največji tajnosti. Da je delo končalo uspešno, se je treba zelo zahvaliti osebnosti papežev. »Na srečo,« — je rekel Mussolini — »smo imeli opravka z resnično italijanskim papežem.« (Ministri in poslanci se dvignejo na noge in burno ploskajo.) »Mislim, da mu ne bo žal,« — je nadaljeval, — »da mu je fašistovska zbornica izrazila to iskreno pohvalo. On je glavar vseh katoličanov. Njegov položaj je mednarodni. Toda rodil se je v Italiji, na lombardski zemlji. Mnogo je živel v inozemstvu. To je poostriilo in ne zmanjšalo njegov čut za italijanstvo. Učenjak je, ki združuje ognjevitost čustvenost z ogromnim znanjem. On zlasti ve, da je fašistovski režim režim moči, toda pošten dà, kar dà in ne več; in kar dà, daje iskreno, odkrito in brez ovinkov. On ve, da smo v nekaterih stvareh ravnotako ko on nepopustljivi; in če so v vsem letu 1927. pogajanja počivala, je bilo to radi spora, ki je nastal zastran vzgoje novih pokolenj, to je radi vprašanja katoliških skavtov.

Drugi režim (vlada, ur.), ki ni naš, demokratični ali liberalni režim, ki ju mi preziramo, je lahko mnenja, da

je koristno, se odpovedati vzgoji mladine. Mi ne mislimo tako. V tej stvari se ne pogajamo! (Dolgotrajno ploskanje.) Vzgoja mora biti naša. Otroci se morajo vzgajati v naši veri, toda treba je, da to vzgojo dopolnimo, treba je, da damo mladini čut močnatosti, čut oblasti in osvojevalne sile, predvsem pa ji moramo izročiti naše prepričanje in naše upe.« (Živahno ploskanje.)

Konec pogajanj.

Ko se je leta 1928. poravnal spor radi katoliških skavtov, so se pogajanja nadaljevala. Sv. stolica je zahtevala vilo Doria Panfili in ozemlje, ki je vmes. »To je ranilo mojo občutljivost. Predlagal sem, da naj sv. stolica, če hoče imeti vilo, prizna na nedvoumen način čez njo nadoblast države, s tem da plača letno eno liro davka.«

Ko se je 8. novembra 1928 sv. oče odpovedal vili Doria Panfili, so se pogajanja bližala k srečnemu koncu. V zadnjem trenutku, 10. februarja, to je dan pred podpisom pogodbe, je nastala še ena težava. Vatikan je zahteval 500 kvadratnih metrov, da naredi železna vrata pred palačo Svetega Oficija. »Ko je sv. oče zvedel, da je to ranilo mojo vest, jaz hočem biti namreč zvest čuvar nad nedotakljivostjo državnega ozemlja in mislim lahko samo, kako bi ga povečal, je sv. oče naredil še več, nego sem želel: odpovedal se je namreč celemu poslopiju s pritisklinami.«

Pogajanja so trajala torej s presledki 30 mesecev. Pogodba o sporazumu je bila dvajsetkrat predelana, preden je izšla s končnoveljavnim besedilom.

Prvi minister pravi, da so nekateri kritizirali konkordat, toda po krivici, zakaj »konkordat je s stališča države najboljši«. To se vidi, ako ga primerjamo s štirimi drugimi konkordati, ki jih je sv. stolica sklenila po vojni in sicer s Poljsko, Bavarsko, Litvansko in Letsko.

Vsebina konkordata.

V 1. členu je rečeno, da Italija jamči katoliški Cerkvi svobodno izvrševanje duševne oblasti, svobodno in javno vršenje bogoslužja in pravosodstva v cerkvenih zadevah. Isto pravico dajejo Cerkvi bavarski, letski, litvanski in poljski konkordati.

Razen tega je Italija prevzela dolžnost, da čuva nad svetim značajem Rima, kjer je sedež Vesoljne Cerkve. Taka obveza je sama po sebi umljiva. Rim je iz treh razlogov svet: ker je bil glavno mesto rimskega cesarstva, ker je zibelka katolicizma in ker je v njem pokopan Neznani vojak, simbol vseh naših žrtev v štiriletni zmagoviti vojni. »Ta sveti značaj Rima mi spoštujemo. Ni treba pa misliti, da postane Rim zato mračno mesto, kjer se ne bo mogoče več zabavati. Sicer si se pa za vlade papežev lahko v Rimu zelo dobro zabaval. (Zbornica se smeje.) Sikst V., tisti strašni Sikst V., ki je dal obesiti očetomorilca, nekega Borghija, 40 let po izvršenem zločinu, je dovolil Rimu blesteče pustno živ-

ljenje; pri tem je pa dal izbičati do krvi moške, ki so se našemili z žensko obleko.«

Reklo se je, da so duhovniki dobili v konkordatu posebne ugodnosti. V prej omenjenih štirih konkordatih imajo duhovniki še večje pravice. Na Litvanskem so svečeniki prosti vojaške službe tudi za časa vojne in splošne mobilizacije, kar se ne bo godilo v Italiji. Izvzeti so seve župniki.

V letskem konkordatu je določeno nadalje, da duhovniki morajo, če so obsojeni na zapor, presedeti kazni v kakem samostanu in ne v državni ječi.

Glede cerkvene poroke je treba omeniti, da ji tudi mnoge druge države priznavajo polno veljavo pred zakonom: tako na Angleškem, Češko-Slovaškem, Poljskem, v Jugoslaviji, Bolgariji, Španiji, v Zedinjenih državah, v Kanadi in tako dalje.

Verski pouk.

V letskem konkordatu pravi 10. čl., da ima »katoliška Cerkve pravico ustanavljati in vzdrževati lastne konfesionalne šole. Letska vlada se obvezuje, da bo spoštovala konfesionalni (verski značaj) teh šol.«

Po bavarskem konkordatu je verski pouk redni učni predmet v ljudskih, srednjih in visokih šolah.

»Pri tej točki vedite, da sem najodločneje zavrnil zahtevo, naj se uvede verouk tudi v visoke šole. Po izključitvi verouka z visokih šol je treba sedaj določiti, kako se bo vršil verouk, ki je sicer neobvezen, v srednjih šolah. Jasno je, da se ne bo mogel vršiti na podlagi katekizma (sotto specie cattechistica). Treba je, da se vrši z moralnega in zgodovinskega stališča, zakaj biti mora privlačen in zanimiv, sicer doseže nasproten učinek.«

Katoliška akcija.

»Sedaj prehajam k drugi zanimivi točki konkordata, ki se tiče Katoliške

akcije«. (To so katoliški krožki, katoliška društva, ured.) Po sklenjenem konkordatu niso bili vsi glasovi v katoliških krogih umestni. To se je opazilo posebno pri tistih katoličanih, ki niso podrli vseh mostov z miselnostjo italijanske ljudske stranke. »Zanimivo je, da sem v treh mesecih zaplenil več katoliških časnikov nego prej v sedmih letih. Vsakdo naj ve, da tudi zadnji listič, tiskan v zadnji župnijski pride v gotovem trenutku na znanje Mussoliniju.

Ne bomo dovolili, da vstanejo in se obnovijo stranke ali organizacije, ki smo jih za vedno razušili. (Živahno ploskanje v zbornici.) Vsakdo naj si zapomni, da ko začne fašistovski režim bitko, jo izpelje do konca, in da pusti za seboj puščavo.« Naj nihče ne misli, da sme tajiti moralni značaj fašistovske države. »Kaj bi bila država, če bi ne imela svojega duha, svoje morale, ki daje moč njenim postavam in radi katere so ji državljani pokorni? Kaj bi bila država? Klavarna stvar, proti kateri bi državljani imeli pravico se pobuniti ali jo zaničevati. Fašistovska država si prilaščuje v največji meri moralne lastnosti: ona je katoliška, toda je fašistovska, to se pravi predvsem, izključno in po svojem bistvu fašistovska. Katolicizem jo izpopolnjuje, kar odkrito naglašamo.«

»Vsakdo vedi, da ima pred seboj državo, ki se zaveda svojega poslanstva in ki načeluje narodu na pohodu. Temu narodu mora država povedati velika gesla, mu dati velike ideje in velike probleme, in ne sme se pečati samo z vsakdanjimi upravnimi posli.«

Mussolinijeve besede so izzvale v zbornici dolgotrajno odobravanje in ploskanje. Govor je zgodovinskega pomena. Radi pomanjkanja prostora smo se morali omejiti samo na glavne poteze, a upamo, da smo jedro govora podali.

Izpred posebnega sodišča v Rimu.

Zadnji smo kratko javili, da se je 6. t. m. pričel pred posebnim sodiščem (Tribunale speciale) v Rimu proces razumora Viktorja Kogejja iz Idrije, ki se je izvršil v noči od 21. do 22. avgusta l. l. v Gosposki ulici v Gorici. Grozno dejanje, katerega žrtev ni bil samo Kogej, temveč tudi uradnik Ventin in morilec Bregant sam, je pretreslo ne samo mesto, ampak vso deželo. Radi sokrivde pri zločinu in radi komunistične propagande sploh je bilo v naslednjih dneh aretiranih okrog 30 oseb. Obravnava proti prvi skupini obtožencev, ki obstoji iz 7 oseb, se je pričela, kakor smo že povedali, zadnji ponedeljek. Ker nam je nemogoče imeti v Rimu lastnega poročevalca, posnemamo po italijanskih listih, ki so se z obravnavo obširno bavili, sledeče podrobnosti:

Obtožba in zaslišanje obtožencev.

Tržaški »Piccolo« od 8. t. m. prinese svoja poročila o procesu takole:

Z obravnavo, ki se je pričela pred posebnim tribunalom v obrambo države, bodo našla svoj usodni zaključek zločinska podvzeta slovanskih zločincev, ki so vključeni v zloglasno nacionalno jugoslovansko udruženje »Orjuno« in sposobni najbolj temnih zločinov.

Potem navaja »Piccolo« imena obtožencev in pove, da so oni sokrivi umorstva na Kogejju, da so hranili zalogo orožja in razstreliv ter da so proti prepovedi ustanovili komunistično stranko.

Prvi je bil zaslišan Alojzij Hvalič iz Podgore. Izjavlja, da ni bil nikoli pristaš komunistične stranke in da se ni vdeležil sestanka, na katerem je bila sklenjena Kogejjeva smrt.

Predsednik: »Priče trdijo, da ste vi poskrbeli Bregantu samokres.«

Obtoženec: »Samokres je bil res v moji hiši, toda jaz ga nisem izročil Bregantu.«

Preds.: »Kako je pa prišel Bregantu v roke?«

Obtož.: »Samokres je bil Bregantov; zastavil ga je pa pri meni, ker je potreboval denar. Ko mi je denar vrnil, sem izročil samokres zakonitemu lastniku.«

Preds.: »Bregant je pa izjavil, preden je umrl, da je bil samokres vaš.«

Obtož.: »Ni res!«

Preds.: »Ali kaj veste o orožju, ki je bilo shranjeno na Kalvariji, in sicer na vašem zemljišču?«

Obtož.: »Ne, ne vem nič! Na mojem zemljišču je mnogo kavern. Ljudje so skrili tam orožje, ne da bi jaz kaj vedel.«

Preds.: »Bom vam pa jaz povedal: komunistični voditelji so vam dali nalog, da morate hraniti municijo in vi ste jo skrili v kaverni na vašem zemljišču.«

Pri nadaljnjem zaslišavanju izpove Hvalič, da Kogej ni poznal. Priznava, da mu je Bregant povedal, da mora nekoga v Gorici ubiti, ker je izdajalec, toda mislil je, da gre za ženske.

Kot drugi je bil zaslišan Alojzij Markič iz Podgore; stanoval je v Hvaličevi hiši. Markič pravi, da je bil velik prijatelj Bregantov, ker je ta kot zaročenec njegove svakinje veliko zahajal v Markičevo hišo. Usodni večer 21. avg. si je izposodil Bregant pri njem kolo, da se pelje v Gorico. Spremljal ga je nekoliko časa. Ko je pa Bregant srečal dva človeka, se je on vrnil domov. Po kaj je šel Bregant v Gorico, ni vedel in se zato tudi nikoli ni brigal. V nadaljnjih izpovedbah potrdi svojo izjavo, ki jo je podal že v preiskavi, da je namreč Hvalič imel shranjeno municijo v svojem zemljišču. Pravi tudi, da je Bregant sovražil Kogej, ker je isti razkrival tajnosti slovanskih komunistov.

Kot tretji je stopil pred sodnike takar Avgust Lango iz Avč, ki je bil zaposlen v Gorici. Izjavlja, da je poznal Breganta po videzu. Bil je parkrat z njim skupaj v družbi. Tisto jutro po Kogejevem umoru se je odpešljil v zasebnih opravkih v Ljubljano.

O Bregantovem delovanju ni vedel ničesar. Pri kopanju v Soči se je večkrat srečal z Bregantom in Markičem, vendar se ni vdeleževal njunih sestankov.

Langov zagovornik odv. Manassero stavi tole vprašanje: »Ali je res, da se je obtoženec po zločinu vrnil prostovoljno v Italijo, ko bi bil lahko nekaznovan ostal v Jugoslaviji?«

Obtoženec: »Da.«

Predsednik: »Res je! Toda policija razlaga ta korak takole: ker je bil Bregant mrtev in ni mogel tedaj ničesar odkriti, je Lango upal, da bo ostal nekaznovan.« Na nadaljnjo predsednikovo vprašanje, če mu je Bregant zaupal, da gre v Gorico ubiti Kogej in da bo potem skrivoma zbežal preko meje, izjavlja Lango, da me tega ni zaupal. Z ozirom na prijateljstvo, ki je vezalo Breganta in Langota, se zdi predsedniku to čudno.

Za Langotom je bil zaslišan Dušan Hreščak, ki izjavlja, da ni nikoli pripadal komunistični stranki.

Preds.: »Vendar ste vi pripadali dijaški komunistični organizaciji »Adrije.«

Obtoženec: »Ni bila komunistična, temveč prosvetna organizacija.«

Preds.: »Iz Jugoslavije ste dobivali po posebnem slu tiskovine.«

Obtoženec: »Ni res!«

V nadaljnjih izpovedbah prizna Hreščak, da je poznal Langota kot natakara, a ni imel z njim nikakih tesnejših zvez, Kogej pa ni poznal.

Preds.: »Pri prejšnjih zaslišavanjih ste rekli, da vam je bilo znano, da je Kogej izdajalec.«

Obtoženec: »Slišal sem o tem samo govoriti. Vedel sem, da je bil zaupnik policije, ki nas je izdajal.«

Končno izjavi obtoženec odločno, da Breganta ni poznal. Dušanov brat Milan Hreščak, ki pride nato pred sodni dvor, je po mnenju policije nezkušen in priprost mladenič, ki ni zakrivil drugega, kakor da je pripadal komunistični stranki in vršil propagando. Na predsednikovo vprašanje zanika obtoženec, da bi bil pristaš

komunizma. Pravtako tudi o sklepu glede Kogej ni ničesar vedel.

Zadnji je bil zaslišan Viktor Krašna iz Idrije. Obtožnica ga označuje kot nevarnega komunističnega slovenskega iredentista, ki je skrbel za zvezo med »Orjuno« onstran meje in med četaši, ki na ital. ozemlju delajo po nalogu Jugoslavije. Na predsednikovo vprašanje pove, da je poznal Kogej, že kot otroka v Idriji, a ga je pozneje zgubil z vidika. Pristaš komunistične skupine v Podgori ni bil, saj sploh nikoli ni bil v Podgori. Bil je trgovski potnik in je s svojim zaslužkom skušal dokončati svoje študije. Član »Adrije« ni bil.

S tem je bilo zasliševanje obtoženec zaključeno.

Nastop prič. Ostre izpovedi proti slovanskim komunistom in »Orjunik«.

Drugi dan je bil izpolnjen z izpovedbami prič.

Prvi je pričal orožniški brigadir Zorzi, ki je prvi udril v sobo, kjer je ležal ubiti Kogej in je pozneje s strelom ranil bežečega Breganta in povzročil njegovo smrt. Policijski komisar Midolo iz Gorice, ki je za njim stopil kot priča pred sodni dvor, je najprej označil Breganta kot nasilnega človeka, katerega so se vsi tovariši bali. Uboj Kogej je bil izvršen v popolnem sporazumu med vsemi obtoženci. Vsak je imel svojo posebno nalogo. Lango je človek temnih in nevarnih dejanj. Ko je dva meseca pred zločinom šel mimo kavarne »Commercio«, kjer je bil Lango zaposlen, je videl, kako je Lango oprezoval njegove korake, da bi odkril namen komisarjeve prisotnosti. Uboj Kogej je politične narave in ima svoj izvor v komunizmu. Slovenski komunizem v teh krajih je podvržen vplivu od onstran meje in zato slepo sovraži vse, kar je italijanskega.

Predsednik vpraša pričo: »Zločini te vrste so redki na Goriškem?«

Priča: »Ne, in vsi si sličejo!«

Na vprašanje odvetnika Fusco, če je Bregant ubil Kogej kot orjunaš ali če ga je ubil po naročilu »Orjune«,

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

(Dalje.)

Stopili smo pred njimi v stran. Najprej sem kupil vsaki ruto, da se v njo spravi, kar njima nakupim. Na tem mestu je prodajala Maruša iz Selške doline svoj »mali kruhek«. Ponujala je iz »malega kruhka« konje, peteline in velika srca. Največje takšno srce je ležalo v sredi in z umetnim cvetjem je bilo črezinčrez prepreženo, da se je vse treslo, če si vzela v roko ta ponosni izdelek Maruše in Selške doline. Med cvetjem je tičal bel listek, kjer so bili zapisani Jenkovi verzi:

»Snoči je jókala,
dan's ni vesela,
to bo še stokala,
starca je vzela.«

Morda niso bili ravno Jenkovi verzi, ali nekaj takega podobnega je bilo.

Omenjeno srce sem kupil Meti, manjše brez cvetja pa Lizi. Nakupil sem potem še drugih sladčic. Tuintam smo se smejali nad napisi, ki niso bili ravno vkusni in tudi ne priporočljivi. Bili smo pri najboljšem delu, kar za hropi za mano glas, raztrgan glas:

»Lisica, lisjak sta pila tobak!«

To je tulil Urbel; drugi dve kladi pa sta še bolj skrhano nadaljevali:

»Tobaka ni b'lo, sta pila vodo!«

Lisica! V meni je zaledenela kri. Zadnja kaplja krvi je izginila tudi Meti s cvetočega obraza in ustni sta ji bili beli ko vosek. Culica z mojim velikim srcem ji je zdrknila iz rok ter padla na zemljo.

Urbel je še enkrat zakrutil:

»Lisica, lisjak sta pila tobak!«

V meni se je zbudila zver, ki tiči v vsakem človeku. Pri olikancu tiči sicer v temni ječi, ali gorje, če jo prebijel! Meni jo je tisti dan prebila. Obrnem se ter vprašam srečo, komu velja to.

»Komu?« se je zasmel Urbel. »Tebi in lisici, ki lazi s teboj! Pa tudi krivce boš dal sem!«

Že je stezal koščeno roko po mojem klobuku. Meni se je vlegla rdeča megla pred oči. Z vso veliko svojo močjo sem ga vsekal po režečem se obrazu, da je v hipu izgubil ravnotežje ter z dolgim svojim telesom treščil Maruši iz Selške doline v bogato zalogo »malega kruhka«.

Nato sem bil bliskoma pri bratih, ju železno pograbil za tilnik, z glava ma nekoliko pozvonil, da je tlesnilo in da sem kar videl, kako so se delale bule. Pri tem sta jima kostorca odletela daleč proč. Nato sem še vsakega posebej očrevljal, da ju je zanášlo po bregu, kjer sta lovila svoje kamižolice in lovila z roko tudi po travi, da bi se vjela, kar se jima je končno posrečilo. Potem pa sta se spustila v beg.

Tudi Urbel se je medtem izvil iz desak in količev, popadel klobuček in

ne da bi ji pripadal, odvrne komisar Midolo, da ne more z gotovostjo odgovoriti; vsekakor pa ima zločin v Gorici povsem orjunaški značaj.

Priča Palumbo, maršal goriške policije, izpove nato, da sta Markič in Hvalič podala svoje izjave povsem prostovoljno. Potrdi tudi, da je Lango vedel, kako se Bregant pripravlja na zločin.

Priča Fori, častnik milice, ki je živel v stikih s Kogojem in ga zato poznal, pove, da je Kogej delal iz pričanja za Italijo in ni dobil za svoje usluge nikdar plačila. Vpisati se je hotel tudi v »Orjuno«, da bi razkril njene namene, pa ni bil sprejet.

Po pričanju obč. čuvaja v Podgori Antona Blažiča, Ivana Terpina in Franca Klemenčiča, ki podajo kratke opise obtožencev, ki jih je vodil Bregant, je podal svoje izjave podgorski politični tajnik Stefanelli. Pravi, da dokler niso bili današnji obtoženci pod ključem, so bili v občini vedno neredi, sedaj pa vlada popolen mir. To je najboljši dokaz, da so obtoženci nevarni komunisti.

Nato ste izpovedale še dve manj važni priči in zasliševanje prič je bilo zaključeno.

Govor državnega pravdnika — težka obsodba.

V petek 10. t. m. je bil tretji dan velikega procesa. Izpolnjen je bil z govorom državnega pravdnika in z govoru nekaterih zagovornikov.

Generalni državni pravdnik kom. Dessy v začetku poudarja, da so zadnje volitve dokazale, da je prebivalstvo novih pokrajin vdano Italiji in fašizmu. Kljub temu pa ne manjkajo v teh deželah sovražniki, ki sejejo med ljudske množice sovraštvo proti Italiji in fašizmu. Današnji proces je značilen pojav balkanskih hudodelstev, ki se pridružujejo tem nezdravim poskusom. Kogej, žrtev, se je posvetil dolžnosti. Da bi to dolžnost bolje izvršil, je skušal nanovo vstopiti v komunistično stranko. Hotel je odkriti vse komunistične zarote in onemogočiti izvršitev komunističnih groženj.

Zato je stopil v stik z Dušanom Hreščakom. Treba pa je vedeti, da se v teh obmejnih krajih komunizem in iredenta večkrat družita. Iz listin, ki so bile objavljene pri podobnih procesih, je razvidno, da obstoji neka slovanska komunistična stranka, v kateri so zbrani Italiji sovražni elementi, ki zelo tesno sodelujejo z znano protitalijansko organizacijo »Orjuno«. Isto opažamo v komunističnem krožku v Podgori, ki so ga sestavljali današnji obtoženci. Opravka imamo z zelo nevarnim gibanjem, ki ga vse kakor moramo ustaviti in zatreti. Ko je ta orjunaška tolpa ugotovila, da je Kogej šel tja, kamor ga je klicala državljanska dolžnost, ga je obsodila na smrt.

Po teh splošnih ugotovitvah se je državni pravdnik baval s krivdo vsakega posameznega obtoženca in je prišel do zaključka, da je Bregant bil izvršitelj, Lango in Hreščak Dušan dejanska sokrivca, Markič in Hvalič pa ne neobhodno potrebna sokrivca. O Krašni je pa rekel, da je bil med voditelji slovenskega iredentističnega in komunističnega gibanja, kar doka-

zuje dejstvo, da se je Kogej baš nanj obrnil, ko je hotel nanovo vstopiti v komunistično stranko.

Nato je državni pravdnik predlagal sledeče kazni za posamezne obtožence: Lango dosmrtna ječa, Hreščak Dušan 30 let, Hvalič 22 let, Markič 20 let, Krašna 7 let 6 mesecev in Hreščak Milan 3 leta 9 mesecev težke ječe.

Po državnem pravdniku so govorili nekateri zagovorniki, ki so vsi za svoje varovance predlagali oprostitev radi pomanjkanja dokazov, nakar je bila obravnava za ta dan zaključena.

Obsodba.

Drugi dan, v soboto 11. t. m. je sodišče po 2 urnem posvetovanju izreklo obsodbo. Obsojeni so: Lango, Markič in Hvalič vsak na 30 let težke ječe, Hreščak Dušan na 27 let 1 mesec, Krašna na 5 let in Hreščak Milan na 2 leti 6 mesecev težke ječe. Vsi so trajno izključeni iz vseh javnih služb ter bodo še 3 leta po prestani kazni pod posebnim nadzorstvom. Vsi obtoženci so bili pa oproščeni radi komunistične propagande ter razen Hvaliča radi zbiranja in shranjevanja municije.

Okno v svet.

Desetletnica »Velike Rumunije«.

Te dneve se vrše v Bukarešti in tudi v ostali državi velike svečanosti v proslavo nove, velike Rumunije, ki je po svetovni vojni na podlagi mirovnih sklepov pridobila Sedmograško in Besarabijo ter se tako skoro za dvakrat povečala.

Angleška poslanska zbornica

je 10. t. m. imela svojo zadnjo sejo. 30. t. m. se bodo vršile nove volitve, za katere je volivno gibanje že v polnem teku; agitacija je vsestransko zelo razvnela in svetovna javnost z napetostjo pričakuje izida. Dne 25. junija se sestane nova zbornica.

Za narodne manjšine.

Nemški zunanji minister Stresemann je pred dnevi obvestil tajnika Zveze narodov, da bo nemška vlada v kratkem objavila v listih svojo spo-

menico o narodno-manjšinskem vprašanju, ker so nekatere druge vlade prelomile tajnost in izročile svoje spomenice javnosti. O narodnih manjšinah se bo vršila razprava meseca junija v Madridu. Bog blagoslovi delo!

Moskva se pere.

Zaradi streljanja med berlinsko policijo in komunisti od 1. do 6. maja, so moskovski komunisti demonstrirali pred nemškim generalnim konzulatom. Tudi Vorošilovu, komisarju za vojno, je baje pri neki paradi ušlo nekaj neprevidnih na račun Nemčije. Zato je nemški poslanik von Dirksen protestiral. Ruski podkomisar za zunanjo politiko Litvinov se je pri Stresemannu opravičil. Toda nemško časopisje s tem ni zadovoljno. Sobotna »Germania«, glavni list katoliškega centra, piše, da »Rusi bržkone ne

kamižolico ter jo med grohotom množice popihal nizzdol, kakor da bi ga nosila sapa.

Bili so kričači, ali korajžjo so imeli samo v hitrih nogah!

Zgodilo se je torej. Doctor utriusque iuris¹⁾ — strokovnjak zasebne in cerkvene pravice se je pri cerkveni slavnosti stepel ter nastopil tako junško, da mu nasprotniki še krivcev niso mogli vzeti! Večje slave v pogorju doživeti ne moreš! Ko pa sem prišel k zavesti, me je kar mraz preletaval in sram me je bilo, da si nikomur nisem upal pogledati v obraz. Končno sem pa le dvignil pogled proti nji, ki je bila pravzaprav povod vsemu pretepu. Iz njenih oči mi je žarelo nasproti največje občudovanje in vsa srečna je vzdihnila:

»Grozno zal se mi zdiš!«

Žel sem torej največje priznanje,

ker je v pogorju »grozno« ali »strašno« vrhunec, ki se sploh doseči dá.

Prigugal se je tudi Danijel. Z junškim pogumom je pograbil kastorec na tleh ter ga zalučal za onimi, ki so bežali.

»Da boste kaj na glavi imeli,« je vpil, »kadar vas postavijo za strašilo v turščico!«

Tudi Jakobin se je oglasil:

»Hoj! prav, da bodo vedeli ljudi v miru puščati.«

Danijel pa se je obrnil še k meni, rekoč: »Dali smo jih!«

Ali vse to mi ni dalo novega poguma in še vedno hudo potrto sem hodil z Gore na Malenski vrh.

Med potjo me je sramežljivo vprašala Meta:

»Kaj če biti, kar je napisano na srcu?«

Čemerno sem odgovoril:

»Kaj če biti? Če mlada starega vzame, joka potem! Drugega biti ne mo-

re.« In dodal sem: »Če mene vzameš, pa boš tudi jokala!«

V stran je obrnila obraz in ničesar ni več govorila. —

Pri Posevčniku se nam je pridružil gospod Jakob. Niti z besedico ni omenjal pretepa, pač pa sva se živo spominjala časov, ko sva tičala na klopih ljubljanske gimnazije. Bil je močan in na svojo moč ošaben. Ta ošabenost ga ni minila, ko je že mašo bral in kaplanil v Poljanah. K Sovri na Videmski brod sva hodila ter zbirala ploščaste kamniče. Potem pa sva se postavila na cesto pred Vidmom in tekmovala, kdor dalje vrže. In ploščasti kamnički so žvižgali črez visoko cerkveno streho. Vsak sva si pripisovala zmago; prepir pa je rešil gospod Jernej, ki je prisopihal izpod poljanskega stolpa ter si enkrat za vselej prepovedal, da bi s svojimi kamenčki razbijala opeko na župnišču ali pa še celo šipe pri škofovi sobi.

¹⁾ Doktor obojega prava.

cenijo več tako nemškega sodelovanja, odkar so zajtrkovali z angleškimi trgovskimi odposlanci in se pogajali z Američani za posojilo. — Tako se zdi, da se celò za komunističnimi demonstracijami skrivata angleški funt in ameriški dolar.

Bolgarska tisočletnica.

Te dni praznuje bolgarski narod tisočletnico smrti svojega silnega carja Simeona. V staroslavni Preslavi v baziliki sv. Cirila in Metoda je bil zbran

narod okrog svojega patriarha, ki je molil za dušo osvojevalca Balkana in nosilca bolgarske kulture. Slavnosti so se zaključile 15. maja v Sofiji.

Veliko čiščenje.

Zadnji zbor ruske komunistične stranke je sklenil, da bo pričel čistiti med strankinimi pristaši. Okoli 200.000 udov bo zletelo iz ruske komunistične stranke. Kako se že drug drugega boje!

Kaj nam z dežele pišejo?

S Krasa.

Avber. — Nov mlekar se nam je obetal. Toda njegov priznanja vredni poskus se je ponesrečil. Pri nas ne bi bilo dovolj konsumentov. Glavno pa je, da je dostava mleka vsak dan sigurna. Tega pa ni bilo.

Gradnje pri Avberu. V sredo 24. aprila je zatisnila za vedno oči Marija Pegan, po domače Mihotova, v starosti 58 let. Naj v miru počiva!

Gabrovica. — V nedeljo 28. aprila se je pri nas otvorila razstava zidarsko-obrtnih šol. Že lansko leto nam je dokazala požrtvovalnost gg. učiteljev in marljivost učencev. Mnogo večji napredek pa se je razkril minulo nedeljo. Vidi se velika požrtvovalnost inž. Paninija in g. voditelja Čotarja, ki se posvečata z ljubeznijo že dve leti našim sinovom. Ker drugega ne zamoremo, se le s par bornimi besedami prav iz srca zahvaljujemo obema in častitamo k lepi razstavi!

Tomaj. — Nedavno se je »Habjanovemu« hlapcu zmešalo. Narezal si je vrat s fovčem in vpil: »To je božja volja! Ljudje, pomagajte, ne gre na prejšnjem!« Spravili so ga v tržaško bolnišnico.

Sežana. — Semenj 3. maja, ki ga je svoječasno »striček spod kostanjev« mislil odpraviti, je izpadel letos slab. Kramarjev je bilo dovolj, odjemalcev pa na splošno malo. Celò bratov »Hudorovičev« s kljuseti ni bilo. Manjkale so tudi gugalnice in vrtiljak (ringelšpil). Kraške pupe, ki so se že v zgodnjih jutranjih urah napudrale in »naštimate« sprehajale po sežanskih ulicah in klancih, so pogrešale običajnih vsakoletnih »škripačev«, katerih letos na njih veliko začudenje ni bilo. Menda je bilo temu vzrok to, ker imajo fantje mačka v žepu! Sežanski gostilničarji, ki so imeli ta dan slab »kšeft«, se »troštajo«, da bo prihodnji semenj boljši.

Preserje pri Komnu. — Na vnebohod je umrl vojni invalid Ivan Masten, star 50 let. Ves čas po vojni ga je mučila bolezen. Zdaj se je rešil. Pokoj njegovi duši!

Komen. — Na vnebohod smo videli ljubko slovesnost. Naši malčki so prejeli prvo sveto obhajilo. Hvala č. g. dekanu in katehetu, ki se tako trudita.

Kostanjevica. — Pretekli teden se je raznesla po vasi grozna novica. Pri iskanju železa je padel v neko brez-

dno 38 letni Jakob Okretič. Bil je skrben gospodar. Nekateri menijo, da se je rajniku hipoma um omračil. Pogreb je bil veličasten, ker je pokojnika vse spoštovalo. Težko prizadeti ženi, ki poleg dveh otročičev čaka še tretjega, naše sožalje.

Dane pri Sežani. — Dne 24. aprila je po dolgi in mučni bolezni v Gospodu zaspala skrbna in blaga mati Marija Pirjevec, roj. Kariž iz Dan štev. 30. Imela je 68 let. Dasi je bila pokojnica varčna gospodinja, je vendar rada pomagala ubogim. Mir njeni duši!

Pri letošnjem okraševanju vaške kapelice za dan sv. Marka, je prišlo med nekaterimi dekleti, tako zvanimi »razpeljankami«, do hudega prepira. Dajale so si ena drugi prav po rokovenjaško nič kaj častna imena. Umestno tudi ni, da se prenaša kip Matere Božje iz kapelice po danskih hišah. Kdor ga hoče olepšati in osnažiti, lahko to stori v kapelici.

Doberdob. — Ker se od povsod oglašajo v Novem listu, hočemo tudi mi kaj povedati. Pri nas se pleše na vse pretege. Štirje fantje so šli k vojakom, pa so prej imeli 3 plesne večere. Naše mladenke hodijo raje v sosedno vas v gostilno plesat, ko pa k poldanski službi božji. Starši, kje ste? Zganite se, da bomo prihodnjič kaj lepšega povedali.

Kazlje. — Odkar je umrl mons. Kjuder, smo brez maše. Le včasih se nas usmili in pride k nam g. avberski. — V soboto na naš praznik sv. Florijana smo imeli mašo. — Polje se oživlja, toda 8 najboljših delavskih moči se je izselilo v Ameriko. Pišejo prav malo. — Skozi našo vas širijo in posuvajo cesto, toda gladka ne bo, ker ni kaj voziti po njej.

Iz Vipavske doline.

Prvačina. — Odkar smo združeni z Dornbergom in Vogerskim v eno občino, imamo večkrat opravka v Dornbergu, sedežu občine. Predlanska velika povodenj je odnesla brv ob železniškem mostu in še danes ni našdomestila za ta prepotrebni prehod, ki bi ga v še večji meri potrebovali tudi Dornberžani, ki hodijo na našo postajo in v polja. Večkrat smo v strahu smuknili čez novi ali stari železniški most, (katerikrat tudi z globo 60–80 lir). Prosimo, gotovo tudi v imenu vseh bivših občin, našega obč. načelnika, naj ne miruje in naj se ne utruji, dokler ne doseže potrebnega

mostu; do tedaj pa bi nam bilo ustrezno tudi z navadnim mostičem na par jeklenih vrveh, kar bi ne obremenjevalo preveč obč. računov.

Šmarje. — Dne 23. aprila se je poslovil od nas po 33-letnem službovanju naš preč. gosp. župnik Kranjec Franc. Odšel je v zasluženi pokoj v št. Maver pri Gorici. — Takoj isti dan je prišel k nam novi župnik preč. g. Ciril Munih iz Soče, zelo vljuden gospod. Čaka ga obilo dela v Gospodovem vinogradu. — Dne 30. aprila se je ustrelil Furlan Franc iz Svinega št. 57. Bil je nekoliko umobolen. Več osebam je grozil s samokresom, češ, da jih mora postreliti. — S prvim majem so preložili pošto iz Štanjela v Rihemberk.

Šempas. — Zelo težko smo pričakovali semenski krompir. Dobili smo nekaj, kar bo za silo. — Radi preostre zime nam je pozebilo dosti vinskih nasadov. Sadja bo zelo malo za prodajo.

Črniče. — 67 letni Mariji Ličnovi je prišlo na polju slabo. Pripeljali so jo domov. Po 20 urni nezvesti je preminula. Naj počiva v miru!

Veliko pomanjkanje sena in vsega živeža nas tare. Nevarnosti ni, da bi se kdo na štalah v senu zadušil, in živanim bi bilo treba zelenih očali, da bi pri predloženi slami mislile, da jedó travo. Vino je po večini že vse prodano, letošnji zarod pa kaže zaradi lanske suše precej slabo, in tudi trt je več mrtvih, kakor so si ljudje prej mislili. Pomladanski dohodek črešenj je tudi po večini vzel mraz. — Mlado ljudstvo nas zapušča, eni odhajajo k vojakom, drugi v Ameriko, tudi bolezen in starost redčita naše vrste.

Ravne nad Črničami. — V nedeljo 5. maja sta se naša dva začasna zvončiča s slovesnim pritrkovanjem poslavljala od nas. Javljala sta vaščanom veselo vest, da sta dobila nado mestilo v novih dveh zvonov, danih za odškodnino. Ob 4. jih je naš gosp. dekan blagoslovil, č. g. oseški jima je spregovoril v vznešenih besedah v pozdrav in nam pojasnil pomen in naloge zvonov. Obrednim molitvam se je pridružil še č. g. batujski. Ugledni družini Malnarjeva iz Tabra in Košutova iz Ušajev sta blagovolili kumovati zvonovoma, krščenima na imeni podružnih patronov sv. Janeza in Pavla ter sv. Antona. Iskrena hvala jim; pohvaljena pa naj bodo tudi naša dekleta, ki so prostor pred cerkvijo res z izbranim okusom okrasila. Priznanje vrlim fantom za dvignjene mlaje in slavoloke. Bil je lep praznik, ki ostane zapisan v vaški povestnici, dokler se bodo Polijevi zvonovi oglašali iz naših lin.

Dornberg. — Te dni smo dobili plačilne pozive davčne iztirjevalnice za vodarino, katero je oddal vodovodni konsorcij užitninskemu uradu v izterjevanje. Ljudje se vprašujejo, zakaj nenavadni povisek 30% in še več. Govori se o celotni svoti ki presega v sedanjih gospodarskih razmerah baje nad dvajsettisoč lir. Kakor

nam svetuje nedeljski oglas pred cerkvijo, naprošamo g. inž. Dreosi-ja, ki odgovarja za Vod. konsorcij, za prijazna pojasnila: »Kako naj razumemo novi povišek? Za katero leto bomo plačevali vodarino?« Ljudje so se pričeli spominjati vodnjakov.

Selo. — Povedati moramo, da je pri nas umrlo v devetih tednih 8 oseb. Med temi je tudi oče cerkvenega ključarja, ki mu jih je malo manjkalo do sto. — Selcev je v Argentini že 26. Nekateri pišejo dobro, denarja pa nihče ne pošilja. Pa Bog jim daj srečo!

Z Notranjske.

Studeno. — Uredništvo potrjuje, da ni dopisa iz Studenega pisal g. Ivan Vidrih.

Loze pri Bistrice. — Poročila se je 5. maja gospodična Pavla Možina z g. Mavrom iz Rupe pri Jelšanah. Mlademu paru želimo dosti sreče!

Dolenje. — Kakor je že »Novi list« javil, je v naši vasi pogorelo okoli 25 poslopij štirinajstih gospodarjev. Skoro vsa poslopja, izvzemši par lop, so bila zavarovana pri raznih zavarovalnicah. Ta teden smo že dobili izplačano odškodnino. Čeravno smo bili malo zavarovani, so nam neke zavarovalnice izplačale skoraj polnoma zavarovalne svote, za kar se imamo zahvaliti gosp. Friedu, zastopniku zavarovalnice »Assicurazioni Generali« ter v prvi vrsti tukajšnjemu obč. načelniku, ki nam je ob vsaki priliki pogorelcem šel na roko. — Zdaj bomo začeli graditi nove domove na drugih tleh, ker na starih bi se zopet izpostavljali nevarnostim. Nekateri pa so še tako nespametni, da se ne dajo poučiti in hočejo zidati na prejšnjih mestih.

Iz Brd.

Kojsko. — V sredo 1. maja je prišel k nam novi g. župnik Kodrič. Slovesnega sprejema ni bilo. Da smo ga pa željno pričakovali, je pričala polna cerkev zvečer pri šmarnicah. Veliko pričakujemo od novega dušnega pastirja, ki se mlad ne bo ustrašil dela in obnove v župniji. — Drugi dan je bila slovesna obletnica po pok. prečast. g. Lebanu. Imeli smo kar štiri maše. Na grobu nepozabnega dobrega gospoda še ni spomenika. Držimo besedo, darujmo vsak po svoji moči! Za vse svete grob ne sme ostati brez spomenika. — Shod pri Sv. Križu se je letos izredno obnesel. Veliko romarjev je bilo, posebno iz Furlanije. Pridigal je novi g. župnik. Želeti bi bilo več pobožnosti in reda, ki naj nadomestita radovednost in zanimanje za muziko. Ganljivo je bilo videti, kako so domačini in romarji obiskovali grob pok. g. Alberta ter molili za njegovo blago dušo.

Medana. — Letina nam do sedaj ne kaže slabo. Vreme je ugodno, tako da smo mogli brez posebnih ovir zorati in sejati. Črešnje so lepe in če ne pride kaka vremenska neizgoda, upamo na nekaj zaslužka. Lepe so pa le tiste, katere smo pozimi namazali

zoper gosenice. Komur se je zdelo mazilo predrago, vidi sedaj, kako malo je prihranil: gosenice mu pokončujejo zelenje, da je žalostno gledati. V nizkih krajih so pa črešnje trpele radi slane. Zdaj v maju imamo vsaki večer prelepe šmarnice. Pri nas vlada precejšnja revščina; to se pozna zlasti pri nekaterih dekletih ali bolje, pri frknjenih puncah, ki nimajo s čimer bi si kupila zadosti dolga in široka krila.

Biljana. — Upamo, da nam oprostite, ker smo bili tako nemarni, da nismo še nič pisali v naš zelo priljubljeni »Novi list«. Smo pač Brici! Zimo smo srečno prestali. Trt je tudi pri nas precej pomrznilo, pa kljub temu upamo, da bo letina povoljna. — V aprilu smo imeli prav lepo slavnost. Blagoslovili smo prapor Marijine družbe. Še precej ljudi iz Brd je prišlo na to slavnost. Prišle so tudi družbenice iz Gorice. Počastil je to slavnost sam prevz. knezonadškof.

Števerjan. — Preteklo soboto sta obhajala zakonska Maraž Štefan in Uršula 50 letnico zakonskega življenja. To je bil za našo faro prav redek dogodek. Naš Štefan je pripeljal nvesto pred oltar še bolj slovesno kot pred 50 leti. Preč. g. kurat je prav ganljivo orisal težave in sladkosti zakonskega jarma. Bog daj zlato poročencema še dosti veselih let. »Kokoši kradejo pri nas kar na debelo; tatu pa ni nikjer. — Bi rekli še kako o naših kratkokrilkah, pa počakajmo.

Šmartno. — Fantje so rekli: »Pustimo letos ples! Kdo bo vedno dokladal, pa v tej mizeriji!« V Kojskem so pa bili nasprotnega mnenja. »Slabo je šlo,« so tarnali in še tožijo prireditelji. Je pač težko pokriti zgubo 800 lir. Priplesani denar je v Kojskem shranjen. Lastnik »barjarja« hoče biti plačan, drugače bo tožil. Godci so morali le »na suho« pihati. Vsi ljubitelji plesa so naprošeni, da pomagajo pokriti zgubo.

S Koroške.

Sv. Višarje. — Upraviteljstvo Sv. Višarj naznanja vsem prijateljem te božje poti, da se tudi letos pričnejo romanja na kres dne 24. junija. Na ta dan okoli 9. bo gori prva sv. maša.

Žabnice. (Koroška poroka.) — Če bi ljudje drugod po deželi vedeli, kako veselo je, kadar se na Koroškem ženimo, bi se vsi prišli ženit k nam. Le pomislite! Že v cerkvi pred oltarjem nam duhovnik po poroki blagoslovi 1 do 2 l vina, s katerim takoj svatje napijejo novoporočencema. Ni čuda, če kdo, ki pride od drugod, malo v strahu, malo radovedno gleda to reč pred oltarjem; toda ko vidi, da se to vrši čisto dostojno in slovesno, kakor v Kani galilejski, se pomiri. — To in še marsikaj posebnega imamo pri nas, a o tem se bomo zmenili, ko pridete na Sv. Višarje. Zadnja poroka je bila 28. aprila, ko je Anton Kravina, cerkveni pevec, vzel v zakon Marjeto Nagelschmied. Čestitamo!

(Nezgode.) Dne 2. maja sta pred župniščem trčila dva osebna avtomobila.

bila. Posledice: na enem polomljeni prednji kolesi, na drugem razbita stekla in manjše poškodbe, v obeh pa velik strah, okoli in okoli radovednost. En voz se je še sam lahko odpeljal, drugega pa so morali na tovarni avto naložiti. Vzrok nesreče: vsega je bila kriva pozabljenost vožnje, ki je privozil iz Avstrije in se še v Žabnicah ni spomnil, da je že v Italiji. V Avstriji se namreč na cesti izogibljejo na levo in ne na desno kakor v Italiji. Ta razlika je že nešteto krat bila vzrok nesrečam. — Podobna nezgoda se je 5. t. m. zgodila na nasprotnem koncu vasi, kjer je neki kolesar z vso silo priletel v stran avtomobila, razbil svoje kolo, ki je zletelo v zrak in zraven tega polomil stekla in krmilo pri avtu. Njemu samemu se drugače ni posebnega zgodilo.

Iz Istre.

Škofije. — Bog bodi zahvaljen, da ima solnce te dneve nekaj več moči. Če ne bo solnca, ne bo sena. V Trstu ga plačujemo še danes po 70 lir kvintal. Če bi bilo še naprej tako deževno vreme, bi nam trtni zarod šel v vilce. Črešnje bo malo, ker nam jih je lansko leto pomorila suša. Olja ne bomo letos nič pridelali; oljke smo namreč obsekali. Za nas bo to hud udarec, ker je oljka naš glavni kapital.

Draga. — Pred nekaj dnevi se je zopet razdelil denar, ki smo ga nabrali za zvonove. Zvonove je namreč plačala država na račun vojne odškodnine. Res prav so nam prišle te lirce. Občina je pričela popravljati poljske poti. Delo bi se moralo začeti že pozimi, a je bil prehud mraz. Priporočamo g. podeštatu, naj vzame najprej domačine na delo, da ostane denar doma in bomo tako lažje plačevali občinske davke.

Dekani. — Prišel je lepi mesec maj, ko gaj zeleni in ptičice pojo. Marijina družba je krasno ovenčala Marijin oltar. Verniki se vdeležujejo šmarnic, od blizu in daleč prihajajo k Mariji. Pevski zbor je zapel že prvi dan Vozdopivčevo lepo skladbo v čast Mali Tereziji Deteta Jezusa. Dobro bi bilo, da bi naši pevci še enkrat prečiteli v Koledarju Mohorjeve družbe Vozdopivčev članek o lepem petju stran 59.

Nestrpno pričakujemo vsako številko »Novega lista« ter ga z veseljem čitamo. Dobijo se pa še domačini starega duha, ki naš list javno napadajo ter seveda po svoje kritizirajo. Večina se za tako kokodakanje ne zmeni. Morda, morda se za kritiki še kaj posebnega skriva.

Naša vas bo v kratkem dobila električno napeljavo, ki jo bo zgradila neka družba iz Trsta. Z delom so že začeli, a do centrale je še daleč, ker ta ima biti zgrajena tu v vasi.

Kubed. — Sv. Florijana, našega patrona, smo slovesno praznovali. Na nedeljo 5. maja smo imeli opasilo. Bila je običajna procesija z leviti. Ljudje, zlasti pa mladina, bi se morali malo bolj spodobno vesti. Se vidi, da fantje in dekleta še premalo ljubijo dobro čtivo. »Novi list« in »Družino« v roke!

Tinjan. — V soboto so postavili pri nas poštni nabiralnik. Pošta se bo pobirala dvakrat na teden, in sicer v torek in petek. Pred vojsko smo prejeli pošto trikrat na teden in tudi trikrat jo je poštni sel odnesel, a kljub temu smo zdaj zadovoljni z rešitvijo naše prošnje. Dolgo časa smo se namreč borili za lasten poštni nabiralnik in končno smo tudi zmagali.

Iz Gor.

Masora pri Otaležu. — Nihče ne čuje od nas nobenega glasu, akoravno je v naši raztreseni vasici lepo število naročnikov »Novega lista«. Dne 25. aprila smo izročili materi zemlji vdo vo Marijo Bizjak. Dočakala je že visoko starost 71. let. Bila je vesela značaja in splošno priljubljena. Na bojnih poljanah sta ji padla dva sinova. Zima se le počasi poslavlja od nas; nič dobrih spominov ni pustila. Krme manjka skoraj vsem živim norejcem, toda imejmo upanje, da bo leto boljše.

Ponikve. — Leto je minulo, odkar je naša občina priključena županstvu v Sv. Luciji. Radi tega ne občutimo kakšnih posebnih olajšav ali ugodnosti, pač pa nam delajo opravki na županstvu dolge poti in zamude. Ceste v naši bivši občini so slabe. Še slabše kot je naša v Bačo, imajo Pečani in Šentviškogorci na Slap. Mnogo lesa je šlo iz naših gozdov po teh cestah, a sproti se le malo popravljajo, zato ni čuda, če so ceste vse razrite. Pravilno bi bilo, če bi se popravila razdelila po davkih in moči posameznikov. Del stroškov bi morali nositi tudi prodajalci lesa in vozniki, saj ti cesto najbolj rabijo in najbolj kvarijo. — Davke hodi še vedno pobirati na Ponikve davčni iztirjevalec v Tolminu, in sicer vsaka dva meseca. Občinarji bivše občine hodijo plačevati na Ponikve. Vsaj to je davkoplačevalec olajšano. Želeli bi pa, da bi prišla dva uradnika, ali če že mora le eden priti, naj bi bil toliko časa tukaj, da bi mogel pobrati vse. Skoraj vedno jih nekaj ostane, ki morajo potem hoditi v oddaljeni Tolmin plačevati, da se izognejo kazni. Prav bi bilo, da se to uredi in ljudstvo bo zadovoljno!

Lom. — Veliko naših krepkih fantov gre z doma za kruhom. Dosti jih pa najde daleč proč od domače hiše grob mesto kruha. Umrli sta v tujini dobri fant Mohorov Lojze iz Zavrha in pa posestnik Šavli Andrej iz Tolm. Loma. — Veliko deklet gre služiti v mesta. Nekatera ostanejo dobra, veliko jih pa zagazi v velikomestna močvirja.

Srpenica. — Našega cerkvenega patrona sv. Florijana smo letos na slovesen način proslavili, s tem da smo na isti dan imeli blagoslov novih zvonov. Bili so navzoči č. gg. dekan iz Bovca, dekan iz Kobarida in več duhovnikov sosedov. Zvonovi so iz znane livarne De Poli v Vidmu in tehtajo skupaj 19 kvintalov. Stanejo pa nas poleg starega materijala še 14.656 lir. Pet tisoč lir nam je podarila Nj. Velikanstvo kraljica Helena. Za praznik

sv. Rešnjega Telesa bodo prvič zapeli. Vrem darovalcem pa se tem potom iskreno zahvaljujemo. — Zadnji čas je zopet vzelo od nas slovo par fantov in deklet. Odpluli so čez široko morje.

Smast. — Novo cesto Smast-Kamno so pričeli graditi. V soboto dne 4. t. m. so delavci prišli na delo, pa ker je prišlo malo dežja, so jim rekli, da do poldne ne bodo delali, naj pridejo po poldne. Popoldne so rekli, da ne morejo delati, ker baje neki posestnik radi odstopitve sveta sitnosti dela; tako v soboto cel dan ni nihče delal. V nedeljo so pričeli takoj dopoldne in so delali cel dan. Ali podjetje ne ve, da hoče vlada katoliške praznike spoštovati? Najbrže še nič ne ve o konkordatu med vlado in Vatikanom. Upamo, da je bodo vladni zastopniki poučili, da bo zanaprej spoštovalo katoliške praznike in ne bo dajalo domačinom pohujšanja!

Volče. — Tudi pri nas ne gospodari izobilje. Zato hodijo nekateri iskati sreče v tujino. Smrt tudi pridno kosi v naši fari. Spet je zahtevala tri žrtve: Muhiča Jakoba iz Čiginja, Valentinčiča Ivana iz Sel in Jerončiča Ivana iz Volč. Naj jim bo lahka zemlja tam pri sv. Danijelu.

Trnovo pri Kobaridu. — Naš dušni pastir č. g. Sava Zor nas je zapustil in šel na novo službeno mesto v Čezsočo. Pri nas je bil eno leto in pol; 3 leta in pol pa je hodil k nam iz Srpenice. — Pri nas ni bilo že dve leti nobene poroke, krsta eno leto tudi nobenega, pač pa trije pogrebi. Tekom dveh let nas je zapustilo 20 fantov in 4 dekleta. Šli so v Argentino. — V kratkem bomo dobili nove cerkvene klopi.

Zatolmin. — Nič ne pomaga; vse sili nekam z doma za namišljeno srečo. Od nas jih je šlo že šest; osem se jih še napravlja. Pravijo, da jih je iz tolminske občine okoli 80 vpisanih, da gredo. Največ jih gre v belgijske in francoske rudnike. Delajo ko črna živina, nekaj tudi zaslužijo.

Gor. Tribuša. — Dasiravno imamo zopet časopis, ki je pri nas zelo razširjen in ga vsi radi čitamo, se ni še nihče od nas oglasil v njem.

Umevno je, da se naš kmet s svojo trudno roko le težko pripravi k pisanju.

Posejali in obsadili smo letos manj nego navadno, ker nam je primanjkovalo semen; kupiti ga seveda tudi ni bilo mogoče, ker ni denarja. Sadno drevje prav bujno cvete; upamo, da bo letos obilo sadu. Obeta se nekaj zaslužka pri vožnji lesa, bilo bi pa potrebno, da bi se prej popravila cesta, ki prav nujno kliče po popravilu. Priporočal bi lesnim trgovcem, da bi tudi oni kaj prispevali, ker bi sami občani težko zmogli toliko popravilo. Sedaj smo začasno brez organista. Odšel je na delo. Upamo, da bomo dobili namestnika, ki bo v tem času skrbel, da bomo še nadalje imeli lepo cerkveno petje. V pohvalo organistu omenjam, da je prav požrtvovalno vabil svoj zbor; vendar bi moral vpeljati malo več discipline, po-

sebno pri pevka^h. Cerkev smo prav lično prenovili, le orgle še čakajo popravila. Upamo, da bodo tudi te prišle na vrsto. Poroči se gosp. Lud. Ličer z gđ. Marijo Grudnovo. Obilo sreče!

Krn. — Dobili smo nov križev pot, ker nam je starega odnesla vojna. Po dobe so vse izrezljane in se vidijo kakor žive — takega ni nikjer tu okoli. Blagoslovljen pa bo 16. avgusta na dan sv. Roka. Do tedaj bo tudi dodelan veliki oltar. Opozarjamo torej že sedaj vse planince na to izredno slavlje!

Sp. Idrija. — Na običajni semenj »Trijaki« je bilo prignanih 10 glav živine. Kupčija je bila v splošnem bolj slaba. — V noči od 4. na 5. je nekdo vlomil v tuk. mesnico. Falot je odnesel nekaj drobiža in suhih klobas. Kako predrzen mora biti, da si upa to uganjati v bližini orožniške postaje! — Umrli je Josip Tušar, rud. v p. star 70 let. N. v m. p.!

Ti bom eno povedal!

Nace in Lipe govorita o svojih hišah. »Moja hiša je tako umetno sezidana,« pravi Nace, »da se glas petinšestdesetkrat odbije; končno se pa vrne k tistemu, ki ga je povzročil. Ako n. pr. pol ure pred večerjo zakričim po hodniku: 'Dober tek,' se mi šestinšestdeseti odmev odzove natanko v trenutku, ko sedem k večerji, in mi vošči dober tek.« — »To ni nič,« odvrne Lipe, »pri meni je pa tako, da mi odmev služi za budilko. Zvečer zakričim po hodniku: 'Lipe, vstani, šest je!' in zjutraj ob šestih me odmev zbudi z besedami: 'Lipe, vstani, šest je!'«

* * *

O znanem ameriškem glumaču Karlu Hertzmu pripovedujejo sledečo dogodbo. Pri predstavah je vedno tudi pokazal kako se spravi srebrni dolar v nerazrezano pomarančo. Iz pomaranče pa je dolar prišel v žep kaknega majhnega dečka, ki ga je iz občinstva poklical na oder. Hertz je priznal, da je bil z dečkom vedno zmenjen in da mu je pred predstavo dal srebrni dolar, zaznamovan s posebnim znakom.

Pri neki predstavi je Hertz zopet poklical takegale fanta na oder in mu rekel, naj seže v desni žep svojih hlač; tam da bo našel srebrni dolar.

Dečko se je nekaj obotavljal, nato pa je potegnil iz žepa pest drobiža, rekoč: »Ostalo mi je samo še dvajset centov (stotink). Bil sem žejen in sem si privoščil kozarec limonade.«

* * *

Pijančev samogovor.

»Če delam, ne morem piti; če pijem, ne morem delati. Že vidim, da bom moral delo pustiti.«

Pogumni stric.

Stric pripoveduje vnukom o svojih vojnih činih: »Takoj ko so me sovražniki ugledali, so začeli teči.« — »Ali so te dohiteli?« poizveduje Jurček.

Kaj se sliši po svetu.

Žalostna smrt bogatega berača.

V nekem rimskem predmestju je nastal požar v mali koči, v kateri je stanoval star berač. Ognjegascem se je kmalu posrečilo zadušiti ogenj, vendar pa starčka niso mogli rešiti. Njegovo truplo so našli med podrtinami kože. Tam so našli tudi železno skrinjo, ki je bila le malo poškodovana od požara. Ko so jo odprli, so našli v njej vrednostnih papirjev in denarja v vrednosti 83.000 L.

Judovska republika.

Malokomu je znano, da imajo Judje na Ruskem v kerzonski pokrajini svojo republiko. Judje so prišli tja iz pokrajin ob Baltiškem morju okoli leta 1808. Vlada carja Aleksandra I. jim je dala zemljo. Judje, danes jih je okoli 15.000 duš, so se naselili v 42 vaseh s pristno judovskimi imeni: Abramovičsdorf, Izakhof, Sarinburg itd. Uprava in šole, vse je v hebrejščini. Tudi otroci starih nemških krščanskih priseljencev morajo v hebrejske šole. Danes so prebivalci te judovske republike skoro popolnoma obubožali in mislijo na izselitev v Ameriko.

Plesna agitacija.

Koncem t. m. bodo na Angleškem državnozborske volitve, za katere imajo volilno pravico tudi vse nad 21 let stare ženske. Kjer so volitve, mora biti tudi agitacija in na Angleškem agitirajo med mlajšim ženstvom predvsem — s prirejanjem plesov. Teh plesov se vdeležujejo seveda volilni kandidati, ki morajo plesati z vsako vdeleženko. Ubogi kandidati morajo potem letati z enega plesa na drugi in ko se vrnejo proti jutru domov so vsi zdelani. Tu šele se začne njihova prava muka, ko v duhu štejejo, koliko damam so na plesih stopili na noge, zakaj te dame prav gotovo ne bodo volile nerodnega kandidata, ki še plesati ne zna.

Krapi in poslanci.

Iz nemškega državnega zbora poročajo o sledeči dovtipni dogodbi: V odseku za zbornični red državnega zbora so prejšnji terek razpravljali, ali naj se vrši proti narodnosocialističnemu poslancu Strasserju kazensko postopanje ali ne. Posl. Strasser je v nekem svojem govoru v parlamentu označil državni zbor za »krapji ribnik, v katerem plava mnogo neumnih, debelih in lenih krapov.« Posl. Rauch je kot poročevalec izjavil, da spričo dejstva, da poslanec Strasser od te častne označbe sebe in svojih političnih prijateljev ni izrečno izvzel, predlaga, da se kazensko preganjanje odkloni. Predlog je bil med splošno veselostjo enoglasno sprejet.

Poliub ali ieča.

Nevjorški sodnik Eilperin je sodil zakonskega moža, obtoženega, da grdo ravna z ženo. Razsodil pa je: mož mora vsako jutro dati svoji ženi poljubček ali pa iti za šest mesecev v ječo. Mož se je kajpak odločil za prvo in je kar v sodni dvorani dal ženi prvi obrok poljubov.

Koliko mesa pojedjo različni narodi?

Na celem svetu pojé Argentinec največ mesa, ker povžije letno 115 kg, torej vsaki dan nad 31 dkg. Če vpoštevamo male otroke, ki jedo malo mesa in druge majhne mesojedce, potem ga morajo pojesti veliki mesojedci dnevno več kot pol kg.

Za Argentinec pojé največ mesa Avstralec, in sicer 103 kg letno, potem Amerikanec s 69 kg, Anglež s 60 kg, Nemec s 47, Francoz s 45 kg, Belgijec z 39 kg, Norvežan z 30 in Italijan z letnimi 18 kg mesa.

Iz teh številk sledi, da ni Italijan velik mesojedec. Zgornjih 18 kg je takole sestavljenih:

- 9.60 kg govejega mesa,
- 6.35 kg svinjskega,
- 1.70 kg ovčjega in kozjega,
- 0.35 kg konjskega

Letno zakoljejo v Italiji okoli 2 milijona glav goveje živine, 2 milijona prešičev, 7 milijonov ovc in koz ter okoli 90.000 koni. Letno se uvozi v Italijo tudi okoli 1 milijon kvintalov zmrazjenega mesa.

V zgornjih 18 kg mesa ni všteta kuretina, katere je v Italiji okoli 60 milijonov glav, ki dajo letno tudi okoli 1 milijon kv. mesa.

Nevidno ljudstvo.

V gozdovih zadnje Indije žive pritlikavci Kha-Tam-Bang. Le redkokdaj vidi kdo katerega od teh pritlikavcev, ki so dobri lovci. Žive pod košatimi drevesi, obleke ne poznajo, orodja tudi ne. Kha-Tam-Bang nosijo na do ločeno mesto na parobku pragozda kože in sadje, sosedje Siamci pa pridejo in puste v zameno tobak in sol.

Kralja so zaprli.

Pa ne takega, ki vlada, marveč ameriškega petrolejskega kralja Sinclaira. Tri tedne mora odsedeti, ker je njegova ves svet preprezajoča petrolejska družba nekaj osleparila Zedinjene države. Milijarderju so dali kot drugim jetnikom posebno obleko in so mu tudi oddelili ročno delo.

Dr. Motor.

Češki profesor Tarjan je izumil stroj, ki je popolnoma podoben človeku in je tudi oblečen po najnovejši modi. Giblje se kot človek in se zove dr. Motor.

Nova slovenska župnija v Ameriki.

Meseca aprila so Slovenci v Johnstownu v Združenih državah ustanovili novo župnijo. Ob razglasitvi nove slovenske župnije je bilo navzočih nad 500 naših ljudi. Fara je posvečena sv. Mali Tereziji.

Nove postave.

Varstvo cest in prometa.

(Nadaljevanje.)

Vsak voz na javni cesti mora biti razsvetljen z najmanj enim svetilnikom, tako da je videti luč v daljavi najmanj 100 metrov. Luč mora biti bela. Če je na vozu samo ena luč, mora biti pritrjena na levi strani voza.

Tudi če je več vozov skupaj mora imeti vsak voz svojo luč. Luč na vozu je treba prižgati pol ure po solnčnem zahodu in svetiti mora do pol ure pred solnčnim vzhodom.

Tudi po dnevu je treba prižgati luč, če je megla ali temno. Luč mora svetiti tudi, ko je voz ustavljen na javni cesti. Kdor se pregreši proti tem določbam, mora plačati kazen 25 do 100 lir.

Kdor izroči voz neizkušeni in nesposobni osebi, ali kdor trpi in dovoli, da ga taka oseba vodi, mora plačati za kazen 100 do 500 lir ali pa pretrpeti zapor do enega meseca.

Izdelava in razprodaja vozov na vprego.

Nihče ne sme kot obrtnik izdelovati ali popravljati vozov, če nima za to obrt licence, ki jo izdaja prefekt. Kdor se bavi s to obrtjo, mora predvsem uvaževati predpise glede širine in oblike obročev na kolesih, kakor je določeno v zakonu.

To obrt nadzira prefektura po svojih agentih.

Obrtnik, ki se pregreši proti tem določbam, mora plačati 50 do 300 lir kazni in za prvič se mu ustavi obrat za 15 dni.

Če se ponovno pregreši proti ome-

njenim določbam, mora plačati najmanj 200 lir kazni in obrat se mu ustavi najmanj za dva meseca.

Proti morebitnim ukrepom prefektovim je dovoljen rekurz na ministrstvo javnih del, ki ga je treba vložiti tekom 15 dni, odkar je obrtnik dobil prefektov ukrep.

Zavora.

Voz za vprego mora imeti zavoro. Zavora mora biti vedno v takem stanju, da se more ob vsaki priliki hitro in lahko uporabiti.

Ta določba ne velja za kmečke vozove, ko prevažajo na ravnih cestah kmetijske pridelke ali pa predmete, ki so potrebni za kmečko posestvo.

Vrsta voza pa mora biti razvidna iz plošče, ki mora biti pritrjena na vozu. Noben voz ne sme imeti zavore na coklo.

Kdor se zagreši proti tem določbam, mora plačati 25 do 200 lir kazni.

Za kolesarje.

Kolesarji morajo prižgati luč ob istem času ko vozniki pri vozovih.

Poleg navadne bele luči, ki mora biti pritrjena na vsakem kolesu sprejeto, mora biti pritrjeno zadaj na kolesu rdeče steklo. Vedno mora imeti vsako kolo tudi zvonec, ki ga je moč goče slišati vsaj 30 metrov daleč. Če manjka na kolesu zvonec, če nima kolo luči ob času, ko jo je treba prižgati ali če je luč neuporabna, je treba voditi kolo na roki.

Kolesar, ki se ne briga za te predpise, plača 10 do 50 lir kazni.

Istotako mora imeti vsako kolo zavoro, ki je vsak trenutek uporabna. Če kolo nima zavore ali če je zavora

neuporabna, je treba kolo voziti z roko. Kolesar, ki se ne zveni za ta predpis, plača isto kazen ko zgoraj, če ga pridni in vsevidni agenti zalotijo.

Zabranjeno je kolesarjem ustavljanje se s kolesi na javnih cestah in na javnih prostorih, tako da bi ovirali promet.

Zabranjeno je tudi prevažati na kolesih zabojke, pakete in sploh katerekolisibodi predmete, ki segajo več ko 60 cm na eno in drugo stran kolesa.

Če je promet posebno živahen in če je cesta gosto zasedena, mora kolesar stopiti s kolesa.

Za prestopke proti omenjenim določbam velja ista kazen ko zgoraj.

Svoj čas smo tudi že poročali v »Novem listu«, da je zabranjeno kolesarjem rabiti na javnih cestah krmiilo za tekmo. Kazen je ista ko zgoraj. Ta določba pa stopi v veljavo šele s 1. decembrom 1929.

Pešci.

Pešci morajo hoditi po poteh in drevoredih, ki so ob strani ceste. Če teh ni, smejo pešci hoditi ob straneh ceste, ali vedno le tako, da kolikor mogoče malo ovirajo promet.

Zabranjeno je pešcem hoditi in ustavljanje se na tistem delu ceste, ki je namenjen prometu vozov.

Pešci se morajo držati pri umikanju leve strani, če ni drugače določeno v občinskih pravilnikih.

Pešec, ki bi preziral te določbe, bo plačal 10 do 50 lir kazni. (Dalje.)

Skrajšana vojaška služba.

Vojno ministrstvo je odredilo, da bodo vojaki, ki so bili vpoklicani pod orožje z letnikom 1908., služili samo devet mesecev, če imajo pravico do

skrajšane vojaške službe, to se pravi v naslednjih slučajih:

1. prvorojenec staršev, ki morajo skrbeti za 10 ali več otrok ali pa ki so imeli 12 ali več otrok, od katerih mora biti še najmanj šest nepreskrbljenih;

2. prvorojenec med sirotami, ki nimajo ne očeta ne matere;

3. prvorojenec matere vdove;

4. edini sin očeta, ki ima eno ali več neporočenih hčerk ali vdov, če oče ni vpisan v seznam davkoplačevalcev za zemljiški in hišni davek ter za davek od premoženja z višjim čistim dohodkom od 18000 Lir.

Imenovani vojaki bodo služili devet mesecev pod pogojem, da so z dobrim uspehom dovršili predvojaške vaje ali če dokažejo, da jih nikakor niso mogli obiskovati; če pa niso obiskovali predvojaških vaj, četudi bi jih lahko, ali če so dovršili predvojaške vaje z nepovoljnim uspehom, bodo služili 12 mesecev.

Vojaki, ki so bili vpoklicani pod orožje z letnikom 1909. ter nimajo pravice do skrajšane vojaške službe, bodo odpuščeni po 15. mesečni službi, če so z dobrim uspehom dovršili predvojaške vaje in če so služili pri vojakih že prej, nego je bil vpoklican njih letnik. Služba, ki so jo prestali pred vpoklicem njihovega letnika, se jim všteje v 15. mesečno službo. Zato bodo vojaki, ki so že doslužili 15 mesecev, takoj odpuščeni. Vojakom, ki bi morali služiti še tri mesece (pri tem se šteje tudi službena doba pred vpoklicem njihovega letnika) ali manj, se lahko da izreden dopust brez plače in ko preteče 15 mesecev, se za vedno odpustijo iz vojaške službe.

Svežega mesa je Italija lansko leto uvozila iz Jugoslavije 42.600 kvintalov, kar je 27% lanskega jugoslovanskega izvoza mesa.

Kuretime in malih živali je Italija uvozila lansko leto iz Jugoslavije 287.330 kvintalov in stoji v tem oziru takoj za Grčijo na drugem mestu.

Izvoz jugoslovanskega žita v Italijo je zelo nereden. Eno leto se izvozi mnogo koruze, drugo leto nič, kar zavisi od jugoslovanske letine in pa od cen na svetovnem trgu. Letos Italija ne kupuje v Jugoslaviji skoraj nobene žita, ker ga dobi ceneje drugod.

V celoti je Italija lansko leto kupila v Jugoslaviji skoraj 200.000 vagonov blaga za zgoraj navedeno ceno.

Kaj Italija prodaja v Jugoslavijo?

Italija je prodala lansko leto v Jugoslavijo okoli 12.000 vagonov blaga za nad 300 milijonov lir. Količinsko torej proda Jugoslavija Italiji mnogo več blaga, kot ga kupi, zato pa je blago sorazmerno bolj po ceni (les!). Italija prodaja Jugoslaviji blago, ki zavzema malo prostora in malo tehta, ki pa ima sorazmerno višjo ceno.

Polovico vrednosti vsega italijanskega izvoza v Jugoslavijo zavzema oblačilna stroka, to je blago za obleke in tkanine. V tem oziru konkurira na jugoslovanskem trgu Italija s Češko, od katere kupujejo Jugoslovani vedno več blaga oblačilne stroke.

Lansko leto je Italija prodala Jugoslaviji za nad 370 milijonov dinarjev (nad 120 milijonov lir) samo bombazevinastega blaga.

Precej važen italijanski izvozni predmet za Jugoslavijo so kože domačih živali, katerih je kupila lansko leto Jugoslavija za 50 milijonov dinarjev (17 milijonov lir) od Italije.

Nadalje prodaja Italija Jugoslaviji riž, južno sadje (limone, pomaranče, podzemeljske orehe = pištače), parmezanski sir, gumaste obroče, nekaj avtomobilov, klobuke, tudi nekaj strojev in mnogo drugih manj važnih predmetov.

V splošnem se pritožujejo italijanski gospodarski krogi, da izgublja Italija jugoslovanski trg, kar je razvidno tudi iz naslednjih števil. Od vsega jugoslovanskega uvoza je prišlo iz Italije:

leta 1920	36.60%	blaga
leta 1921	20.75%	blaga
leta 1922	15.30%	blaga
leta 1923	17.70%	blaga
leta 1924	20.50%	blaga
leta 1925	18.80%	blaga
leta 1926	13.80%	blaga
leta 1927	12.90%	blaga
leta 1928	12.—%	blaga

Dočim je Italija l. 1920 zavzemala prvo mesto glede uvoza v Jugoslavijo, se je morala v letu 1928. zadovoljiti s četrtnim mestom. Na prvem mestu je bila lansko leto Češka, kateri je sledila Avstrija, potem Nemčija in tej Italija. Vedno bolj se uveljavlja Nemčija, ki bo gotovo v kratkih letih izpodrinila iz prvega oziroma drugega mesta Češko in Avstrijo.

Trgovina med Italijo in Jugoslavijo.

Med dvema sosednjima državama se morajo prej ali slej razviti živi trgovski stiki, če je gospodarstvo dotičnih držav različno, to je, če je ena bolj industrijska, druga bolj poljedeljska. Ne Italija in ne Jugoslavija nista ne popolnoma industrijski in ne čisto poljedeljski državi, temveč je v eni in drugi industrija malo razvita; vendar pa so trgovski stiki med obema državama od samega početka Jugoslavije, to je od l. 1919. naprej zelo živi.

Po italijanski statistiki je znašal uvoz jugoslovanskega blaga v Italijo, to se pravi, da je Italija kupila v Jugoslaviji blaga

leta 1926. za 973 milijonov lir,
leta 1927. za 613 milijonov lir,
leta 1928. za 540 milijonov lir.

Na drugi strani je Italija izvozila v Jugoslavijo, to je prodala Jugoslaviji blaga

leta 1926. za 379 milijonov lir,
leta 1927. za 307 milijonov lir,
leta 1928. za 305 milijonov lir.

Iz navedenih števil razvidimo, da Italija kupuje v Jugoslaviji več blaga, kot ga tja proda. Iz števil je nadalje razvidno, da se krčijo gospodarski stiki med Italijo in Jugoslavijo, ven-

dar se ne krčijo v taki meri, kot številke govore, ker je posredi revalorizacija lire, to se pravi dvig kupovalne zmoglosti lire.

Kaj kupuje Italija v Jugoslaviji?

Predvsem les. Italija krije približno polovico celotne potrebe na lesu iz Jugoslavije. Jugoslavija pa je poslala v Italijo l. 1928. celih 57% svojega lesnega izvoza.

Zelo važen jugoslovanski izvozni predmet so jajca in Italija je lansko leto kupila skoraj 30% jugoslovanskih jajec.

Prešiči tvorijo veliko jugoslovansko bogastvo in vsako leto jih Jugoslavija precej izvozi, največ v Avstrijo in na Češko. Tretje mesto glede izvoza jugoslovanskih prešičev zavzema Italija, ki je lansko leto uvozila 7859 glav, skoraj trikrat toliko kot leto prej.

Še v večji meri uvaža Italija govejo živino iz Jugoslavije in zavzema v tem oziru prvo mesto. Lansko leto je Italija uvozila iz Jugoslavije 42.866 glav živine, 10.469 glav več kot prejšnje leto. V celoti uvozi Italija 40% jugoslovanske živine.

Za umnega gospodarja.

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek 20. maja: Vipava, Bazovica, Sv. Duh pri Buzetu; torek 21.: Štanjel, Zminj, Zagorje; sredo 22.: Sežana; četrtek 23.: Senožeče; petek 24.: Boljunec; sobota 25.: Brseč, Livače, Motovun.

Prve črešnje.

Črešnje so se zakasnile letos za cela dva tedna, sedaj pa so vendar že na trgu. V Julijski Krajini so dozorele letos prve črešnje v Koperščini, kjer jih je bilo mogoče videti že 7. maja. Na goriški trg so bile prinesene prve v soboto, dne 11. maja, in sicer iz števerjana in so dosegle ceno 18 lir za kg. Drugi dan, v nedeljo jih je bilo že več, po 8—10 lir kg, v ponedeljek so jih prinesli že kakih 30 kg, največ iz pod Sv. Marka in jih prodali po 8 do 9.50 lir. V torek je bilo črešenj že okoli 250 kg po ceni 5.50 do 6.50 za kg. Iz inozemstva je živo zanimanje za naše črešnje in zato bodo cene dobre.

Drobci iz sadjarstva.

F. M.

Skoro vsi naši kraji so burjeviti; zategadelj naj se nihče ne zaljubi v najdebelejša jabolka ali hruške, ker se utegne zgoditi, da ne bo v jeseni imel kaj obirati. Dobre vrste srednje debelosti so se doslej izkazale še za najbolj dobičkanosne.

* * *

To velja posebno pri hruškah. Kdor jih goji na pritličnem drevju, na primer na špalirjih, si že sme privoščiti debele vrste, če so tudi pozne; na visokem drevju pa to ne gre. Anžulemke ne bomo trgali, če jo bomo imeli na visokem deblu in na burjevittem kraju. Za Hardyjevo maslenko velja isto in v obče velja to za vse debele vrste. Varujmo se vseh debelih vrst, ki so pozne in morajo radi tega ostati dolgo na drevju. Za Vremsko dolino bi priporočal sledeče vrste: viljemovko, amanliško, Boskovo steklenko in neko za nas novo vrsto, ki se je še nisem do dobra ogledal, a ki bo najbrž klapovka. Delovka je za nas popolnoma brez vrednosti, pastorovka je le deloma zadovoljiva; zimsko dekanka, hardenpontovka in Esperenova bergamotka niso za nas, ker so za visokodebelno drevje prepozne. Nizkodebelnega drevja pri nas nimamo. Kleržò in avranške še nismo preizkusili.

* * *

Kanadka je čislano jabolko, a jo ljudje vedno bolj opuščajo. Že na drevesu jo napada monilija, ki nadeljuje svoje vničujoče delo v shrambi. Lansko jesen sem na Tirolskem (okoli Merana in Bocna) zvedel isto. Tudi tam jo opuščajo.

* * *

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

Novi dohodi

S. LEVI

TRST - Via S. Lazzaro 9

PRILIKA! Za binkoštno praznike prodajamo po izredni ceni:

Odrezek 1/2 m jajčje kože (pelle uovo) L —.75
Madapolan »Credo« m po . . . » 2.20
Platno »Madonna«, močno m . . » 2.80
Platno »Dovlas« m » 3.—
Platno »Macco«, fino m . . . » 3.50
Platno za rjuhe visoko 150 cm od L 4.50 naprej
Svila, bela za obleke po . . . » 4.—
Pralna svila v barvah po . . » 4.50
Mušlin volneni v vseh barv. » 9.—
Satin, črn, visok 140 cm. prvo vrsten po » 6.80
Pregrinjala posteljna . . . » 19.—
Pregrinjala post. za 2 osebi . » 35.—
»Alpagas« za obleke m . . . » 4.50
»Borgo« za hlače od L 5.90 naprej
»Popelin« za srajce prvovrst. » 4.50
Blago volneno za moške obleke od L 16.— naprej.

Nogavice, maje, kuhinjske cunje, brisače, navadne in gobaste, robce in vse druge predmete v bogati izbiri po izrednih cenah.

Varujte
svoj zaklad!

Vsi otroci od 2 do 6 let so podvrženi neprebavi in črevesnemu zapečenju.

So to sicer majhne bolezni ki pa imajo večkrat hude posledice.

Varujte zdravje vaših otrok in dajte jim tu pa tam čistilni bonbon ARRIBA.

ARRIBA ima izboren okus in očisti res dobro. Ne pozna ne gnusa ne bolečin.

L 0-50
komad

CARRIBA
ČISTILNI ČOKOLADNI BONBON

PRI TVRDKI

DAVIDE CAVALIERO — TRST

Corso Garibaldi N. 5 Telefon št. 78-32. (Stara Barriera)

dobite po najnižjih cenah zelo bogato zalogo **IZGOTOVLJENIH OBLEK, ENOTNIH IN DVOJNIH OPRSNIKOV, FLANELASTIH HLAC, TRENCH COAT, dežnih plaščev, površnikov, in otroških oblek.**

Bogata izbira blaga na meter iz domačih in inozemskih tovarnen.

LASTNA KROJACNICA

Govorimo tudi slovensko.

Resna postrežba!

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour šte. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov gorimenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour šte. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415, — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Ameriški jabolčni vrsti Ben Davis in Black Ben Davis se v poslednjih letih priporočata tudi v Italiji. Ne ena in ne druga ni v Ameriki več priljubljena. Rodovitni sicer sta, a sad je jako malo vreden. V tem oziru najbrž sličita bobovcu.

* * *

Kaj pa, ko bi kdo poskušal z zlato deličus ali rdečo deličus (Golden Delicious in Red Delicious)? Obe dve vrsti sta se v Ameriki silno razširili. Izpodrinili sta celo sicer tako dobrega in priljubljenega Jonathana. Danes je zlasti Golden Delicious v Ameriki priznana kot najpriporočljivejša in najfinejša vrsta rumenih jabol.

* * *

Je li kdo med čitatelji, ki se peča (bodisi tudi samo za sport) z gojenjem parsimonov (kaki)? Kako se spopadajo? Koliko mraza prenesejo?

* * *

»Aphelinus mali« se imenuje mala osa iz Brazilije, ki je smrtna sovražnica krvavi uši. Kjer koli se ta živalica ki je sicer neškodljiva, razmnoži, tam je krvavi uši odbila poslednja ura. Osa polaga jajčeca v krvave uši, katere potem izležene ličinke pojedjo. V Kaliforniji so našli sedaj podobno oso, ki pa napada jabolčnega zavijača, ki nam opiškavi jabolka in orehe. Na žalost ta osa ne prenese zime. Radi tega nameravajo nekateri podjetni ljudje v Kaliforniji gojiti koristno živalico v milijonskih številah in razpošiljati njeno zalego vsako pomlad tistim sadjarjem po Ameriki, ki jo bodo naročili. Stvar bi se godila na približno tak način kot razpošiljanje jajčec sviloprejk. Tudi ta osa je popolnoma neškodljiva. Svoja jajčeca polaga v jajčeca jabolčnega zavijača, ki služijo potem izleženi ličinki za prvo hrano.

Zmrznjene trte.

Sedaj lahko ugotovimo, kakšno škodo je napravila zima na trtah. Mnogo trt je zmrznilo, nekatere popolnoma, to je v koreniki, druge pa zaganjajo iz starega lesa in pri tleh nove poganjke. Pri zadnjih je treba z ostrimi škarjami odrezati zgornji suhi ali oveneli del, to je del nad novim poganjkom, rano pa moramo namazati z 10% raztopino železnega vitriola: v 10 litrih raztopimo 1 kg železnega vitriola (solfato di ferro) in s čopičem pomazemo rano.

Zbiranje gob v Sloveniji.

Lansko leto so v Sloveniji nabrali okoli 100.000 kg gob, kar pa je komaj ena petina dobre letine. Gobe so bile izborne kakovosti in zato so dosegle tudi zelo lepo ceno, ki se je sukala okoli 100 dinarjev za kg, v celoti so torej dobili okoli 10 milijonov dinarjev ali 3.300.000 lir samo za gobe. Gobe zbira predvsem revni ljudje, ki imajo tako nekoliko zaslužka.

Vse gobe iz Slovenije najdejo svojo pot navadno skozi Italijo, predvsem skozi luko Genovo v Ameriko, največ v Buenos Aires.

MALI OGLASI.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedena posebna »šifra«, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku na katerem je navedena »šifra«.

IŠCEM učenca za kovaško obrt. Strle, Trnje (St. Peter na Krau.)

KOVAŠKI POMOČNIK s prakso išče mesto pri kakem kovaču ali mehanični delavnici. Naslov pri upravi.

HISO Z GOSTILNO, lopo hlev, shrambe z vsem pripadajočim, vrt, sadovnjak, travnik 14.000 m² površine ob državni cesti, pripravno za vsako obrt, prodam. Pojasnila daje »Lisvada« Ajdovščina.

NA PRODAJ je na Slapu pri Vipavi, hiša s posestvom, vse v najboljšem stanju. Več pove I. Štekar, Slap (Slappe-Zorzi, p. Vipacco).

MLEKARSKE POTREBŠČINE, posnemalnike »Diabolo«, Gerberjeve aparate za preizkušanje mleka KUPITE V TRGOVINI Kovčič Josipa, Idrija pri Bači.

TROPINOVEC pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuh« v Dornbergu.

ORGANISTA iščemo. Plača letnih 1000 lir in prosto stanovanje, zato sprejememo samo ali rokodelca ali penzionista. Predpogoji: treznost in poštena preteklost. Ponudbe pisмено: Vikarijat St. Peter na Krasu.

PRODAM 4 oltarje iz lepega marmorja po zelo ugodni ceni. Več pove Ivan Kacin, tovarna orgel, Gorica, Piazza Tomaseo 29.

LEPA KMETIJA na Štajerskem (SHS), ležeča na glavni prog, obstoječa iz stanovanjske hiše in gospodarskega poslopja, 2 senikov, vse opremljeno z mrtvim in živim inventarjem; 24 johov sveta, od katerega 16 johov sečnega gozda, 6 johov travnikov in njiv z okoli 150 žlahtnimi sadnimi drevesi itd., 2 joha vinograda; je na prodaj za 180.000 Din. — Za pojasnila pišite na: Celje, poštni predal 60 (Jugoslavija).

PRODAM 10 panjev čebel, kranjčev. Štor je št. 52. (Sežana).

ODDAM trafiko eventuelno trgovino jestvin s stanovanjem po zelo ugodnih pogojih. Gorica, via Favetti 17.

FANTA, zdravega in pridnega, poštenih staršev, sprejem v izučbo pekovske obrti. Zagotovim tečno hrano in pravično ravnanje. Naslov pri upravi.

Kmečka posojilnica v. z. z o. j. v RODIKU sklicuje

redni občni zbor

za dne 30. maja ob 5. uri popoldne v prostore Cebokina, gostilna v Rodiku št. 55.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva,
2. poročilo nadzorstva,
3. odobrenje rač. zaključka za l. 1928.
4. volitev načelstva in nadzorstva,
5. slučajnosti.

Ako ne bo ob določeni uri navzočih zadostno število članov, se bo vršil v nedeljo 2. junija ob isti uri in v istih prostorih drugi občni zbor, ki bo sklepal pravno veljavno ne glede na število navzočih članov.

Iz 100 kg trave

dobimo v srednjem 20 kg sena, toliko, kot ga požre odrasla žival v enem dnevu. Če pa napravimo ensilažo, dobimo iz 100 kg trave 40 kg okisanega sena, ki zadostuje za dve živali in en dan. Torej prihranimo na krmi. To je tudi velika prednost ensilaže.

CEMENT prima »Udine« ali »Isonzo«, cementne cevi in dimnike, štedilnike, mreže za ograje, traverze in razno železnino priporoča trgovina Repič v Ajdovščini.

POHIŠTVO nudi širom naše dežele znana industrija pohištva, Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

UČENKO poštenih staršev sprejem v trgovino špecerijskega blaga. Nekoliko izvežba na v tej stroki, ima prednost. Ponudbe pod šifro »Poštena« na upravo »Novega lista«.

POZOR! Kdor se namerava seliti in kupiti posestva (hiše, vile, gozdove in industrijska podjetja) v Jugoslaviji, naj se obrne na našega rojaka Josipa Simčiča v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6, kjer ima že več let dobro vpeljano pisarno za prodajo zemljišč. Tam dobite tudi druga potrebna pojasnila brezplačno.

STARA, dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom, z malim inventarjem, na najboljšem prostoru, popolnoma opremljena z vsemi pravici, se vsled rodbinskih razmer prodaja. — Naslov pri upravi »Novega lista«.

ŠKROPILNICE najnovejšega sistema, žveplalnike, mehe, razpršilnike, kotle itd. dobite po najnižjih cenah pri Lebanu Alojziju, Gorica, via Morelli 15. Sprejema tudi vsa tozadevna popravila.

KRONE, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. Moderna zlatarna, Corso Verdi 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

GLASOVIR dobro ohranjen Lauberger & Gloss prodam: Tolmin št. 9.

MEYERJEV LEKSIKON, 6. izdaja, 24 zvezkov, prodam za 650 lir. Naslov pri upravi.

ZOBOTEHNIKA ali vajenca iščem. Zobozdravnik Laurinsich, Trst, Settefontane 6.

DOMAČA VINA, namizna in sortirana, odaja po zmernih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi.

VABILO

XXI. REDNI OBČNI ZBOR

Kmetijske posojilnice v Dekanih,

ki se bo vršil dne 20. maja ob 10. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva,
2. Poročilo nadzorstva,
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1928.
4. Volitev načelstva in nadzorstva,
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepen vsled nezadostnega števila zastopanih deležev, se bo vršil čez pol ure, v smislu pravil, drugi občni zbor z istim dnevnim redom ne oziraje se na število članov. Načelstvo.

Žveplanje trt.

Žveplati moramo vsaj trikrat, in sicer prvič, ko so poganjki dosegli dolžnost 15 cm, drugič ob cvetju, tretjič pa začetkom meseca julija. Če pa je vreme klaverno, to je malo solčno, moramo žveplati tudi vmes.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 32: S čim razkužim vrhna oblačila na jetiki umrle osebe?

Odgovor: Najboljše in najcenejše sredstvo je, da izstaviš skozi par dni obleke solnčnim žarkom. Vsak bakterij umre, če ga obseva solnce samo skozi $\frac{1}{4}$ ure. Oh, če bi mogli solnčiti človeška jetična pljuča?

Vprašanje št. 33: Ali je še čas za vlaganje prošenj za vojaško penzijo po v vojni padlih sinovih.

Odgovor: Čitajte v 1. številu. »Novega lista« članek »O pokojninskih prošnjah«.

Vprašanje št. 34: Kdaj pokličejo pod orožje mladeniče letnika 1909, rojene med 1. junijem in 31. decembrom?

Odgovor: Na vojaškem poveljstvu so nam rekli, da najprej v mesecu septembru ali oktobru.

Vprašanje št. 35: Imam hranilno knjižico Hranilnice združene z zastavljalnico ustanov. po grofu Thurnu v Gorici. Kam naj se obrnem?

Odgovor: Dotični zavod še obstoji. Pišite na: Cassa di Risparmio, Gorica, via Carducci 2.

Vprašanje št. 36: Kam naj naslovimo prošnjo, da bi dobili pismonošo, kakor ga imajo okoli stoječe vasi.

Odgovor: Tako prošnjo morate nasloviti na pošto ravnateljstvo. Za tržaško, reško in istrsko deželo je naslov: Direzione delle R. Poste, Trieste, za goriško deželo pa Udine (Videm).

Vprašanje št. 37: Ko pride moj pujssek h koritu in začne zauživati hrano, se jame takoj sliniti in prijemljejo ga slabosti. Pujsek hujša; kako naj ga zdravim?

Odgovor: Na podlagi rečenega bi lahko sklepali trojno:

a) Pujsek je obolel na želodcu, zato: en dan post, nato malo olja; hrana naj bo le mleko.

b) Ni izključeno, da povzročajo slinjenje in bolečine — preostri zobje. Torej odrezati jih.

c) Posledico lahko pripisujemo slabim živcem, ki vežejo želodec z močnimi gani. Tu smo brez moči.

Vprašanje št. 38: Imam mnogo prav lepo rastočih trt, vrste garganja, ki pa nimajo prav nobenega zaroda. Kaj naj naredim?

Odgovor: S takimi trtami se ne sme mnogo obotavljati. Precepate jih sedaj v zeleno seveda s takimi vrstami, katere poznate kot zelo dobre.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici

Zahvala

O priliki izgube našega prejubljenega soproga oziroma očeta

Ivana Masten,

ki je preminul previden s sv. zakramenti dne 9. maja t. l. izrekamo svojo najsrčnejšo zahvalo, vsem onim, ki so na katerikoli način izkazali zadnjo čast omenjenempokojniku.

Preserje pri Komnu, dne 13. maja 1929

Ostala vdova in otroci.

Zaloga moške obleke

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST - Corso Garibaldi št. 10 - Telef. 79-35

Volnena obleka za odrasle in otroke. Površniki iz pisanega blaga Gaberden in Covercoats, Trench Coats. Berbery iz nepremočljivega blaga. Gumirani dežni plašči. Športne in mornariške obleke, posebnost obleke za **Birmance in šolarje.**

Posamezne volnene jope vsake velikosti,

„ jope Alpapas in Orleans vseh barv.

„ jope za na delo, urade in trgovine.

„ hlače različnih kakovosti in barv iz volne in bombaževine.

Najpoštenje cene!

POSEBEN ODDELEK volnenega pisanega blaga plave in črne barve iz domačih in inozemskih tvornic.

Lastna krojačnica I. vrste

v prvem nadstropju istega poslojpa.

Zamenjamo neodgovarjajoče blago ali pa povrnemo denar.

Skrbne gospodinje in krčmarice!

Velikanska znižanja! Po naravnost smešnih cenah razprodajamo raznovrstno kuhinjsko posodo in druge hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3

(nasproti bivše vojašnice.)

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

sprejema

v GORICI
na TRAVNIKU 17/I.

Ortopedični zavod A. ZECCHI

TURIN - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi zabranjuje napredovanje

KILE

Srčna zahvala dveh zakoncev iz Beneškega.

Gospa Salute in gospod Josip d'Alpaos, bivajoča v Garna d'Alpago, pokr. Belluno, nam pošiljata svoji fotografiji s pooblastilom, da lahko objavimo njuno zahvalo za blagodejno zdravstveno stanje, ki sta ga dosegla s posebnim aparatom ZECCHI, katerega lahko brezplačno poskušajo prizadete osebe - moški, ženske, otroci - pri priznanem ortopedu v naslednjih dneh v naslednjih krajih:

Gorica: sredi 29. in četrtek 30. maja v hotelu „Angelo d'oro“.

Tolmin: petek 31. maja v hotelu „Modrijan“

Cerkno: sobota 1. junija v gostilni Obid Pavla.

Idrija: nedelja 2. junija v hotelu Didič.

Krmin: ponedeljek 3. junija v hotelu Leon d'oro.

Spilimbergo: torek 4. junija v hotelu Stella d'oro.

Maniago: sredi 5. junija v hotelu Leon d'oro.

Osoppo: četrtek 6. junija v hotelu Nuovo.

Gemona: petek 7. junija v hotelu Stella d'oro.

Casazza: sobota 8. junija v hotelu Leon d'oro.

Čedad: nedelja 9. junija v hotelu Trieste.

Tolmezzo: ponedeljek 10. junija v hotelu Posta.

Villa Santina: torek 11. junija v hotelu Piccotti.

Pontebba: sredi 12. junija v hotelu Pontebba.

Červinjan: četrtek 13. junija v hotelu Friuli.

Zahvala

Podpisani se tem potom zahvaljuje sl. zavarovalni družbi »LA FONDIA« in njenemu glavnemu zastopniku g. Dragotinu Starcu iz Barkovelj za hitro in točno izplačano požarno odškodnino.

Ker je zavarovalnica vestna in zelo kulantna, jo priporočam vsem poslastnikom.

Žakelj Anton, Hruševje 40.

Gospodinja, ki hoče prihraniti, mora kupovati pri

ALL'ECONOMIA FAMIGLIARE TRST - Piazza Ponterosso 5

Tam bo našla prav gotovo zelo ugodne cene, in sicer:

Mussola za obleko	od L. 1.90 naprej
Plavina	2.90 "
Parkali z jamčeni barv	3.75 "
Bombaževina rumena težka	2.20 "
bela, podobna	
platnu	2.80 "
Jajčna koža (pelle ovo)	2.90 "
Platno Madonna	2.20 "
" za rjuhe 150 cm.	4.50 "
Zefir za srajce	1.90 "
Rigadin (Borgo) za srajce in	
halje	2.90 "
Rigadin dvojna širokost	3.90 "
Plavina dvojna širokost	3.90 "
Blago za spodnje hlače	3.50 "
" plašče	19. — "
Popelin za srajce	4.50 "
Narodna nošna	3.50 "
Svila fantazija	3.50 "
Obrisače različnih barv in	
visokosti	1.90 "
Obrisače lanene za meter	2.90 "
Velika izbira ženskih in otroških nogavic,	
Posebnost: otroške majce, športne in moške	
poletne majce itd. itd.	

Proučite naše cene in prepričali se boste.

Pohištvo

Najboljše kakovosti!

Nekatere naše cene:

Poročna soba, bukova masivna L.	1.400.—
" " jesenova	1.600.—
" " luksuzna	2.200.—
" " polna vrata	2.500.—

Vedno posebno ugodne prilike. Pošiljam tudi na deželo.

TÜRK, Trst, via Battisti 12

Pozor na naslov!

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)

Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče korjer in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

Avtomobilna mehanična šola, državni patent zjamčen. Tečaji se stalno vršijo

Telefon 73-67.

TRST, via Imbriani 14

ALLA FIDUCIA

TRST, Via Giuseppe Vidali 4.

Bogata izbira moških in otroških oblek. Velika zaloga hlač iz sukna in bombaževine. Cene ugodne.

Zobozdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23 - II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Zobozdravnik OPČINE

restavracija Simonič

četrtak — nedelja od 9. do 12. ure in pol.

Semena in rastline

najrazličnejših vrst

M. German

cvetličar

Trst - Via Roma 3

Telefon števil. 50-47, 75-87

Na zahtevo pošljem brezplačno splošni katalog (cenik) za l. 1929.

OSCAR CANARUTTO

zlatar - urar

Trst - via Imbriani 13 (prej via S. Giovanni)

Kupujem, prodajam in menjujem dragocenosti. Sprejemam v popravilo vsakovrstne urarske predmete in vsa zlatarska dela.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zjamčeno! — Odprto od 9-13 in od 15-19. Ob nedeljah od 10-12.

POVH ALOJZIJ

URAR in ZLATAR

Trst, Piazza Garibaldi I. nadstr.

Največja in najpriporočljivejša o-o delavnica v Trstu o-o

Kupuje krone in zlato

: Darila za birmo :

Cene in blago brez konkurence!

Tvornica tehtnic, uteži in mer

Giuseppe Florenc & C.o

TRST via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

Pozor!

Dragi kmetovalci!

Vaše pridelke, sad vašega truda in znoja vam pogosto uničuje toča. — Zavarujte jih torej pri

Katoliški zavarovalni družbi

„LA CATTOLICA“

Nizke pristojbine.

Ugodni pogoji.

Najnižja čista pristojbina za žito znaša 2,50, najvišja 3,75. — Plačljiva tudi po žetvi.

Pristojbina za zavarovanje grozdja proti toči je ali 5,70 ali 9,80 lir od 100.

Zavaruje stavbe in premičnine proti požaru.

Zavarovanje za življenje in na doživetje.

Generalno zastopništvo

TRST - San Nicolò 11

Zastopstvo v Tomaju V. in M. Šonc.

Valuta — tuji denar.

Dne 15. maja si dal ali dobil za:

1 dolar	19.06 lir
1 angl. funt	92.42 lir
100 dinarjev	33.60 lir
100 šilingov (avstr.)	268.50 lir
100 čeških kron	56.52 lir
100 nemških mark	452.75 lir
100 švic. frankov	368.— lir
100 franc. frankov	74.62 lir
100 belg. frankov	265.25 lir

Beneške obveznice 74.25; obveznice »Consolidato« 80.65.

Loterijske številke.

dne 11. maja 1929:

Bari	34	14	65	51	66
Firenze	2	47	37	57	48
Milan	7	43	41	29	86
Neapelj	17	48	3	64	77
Palermo	76	17	13	74	2
Rim	82	39	1	12	22
Turin	84	5	29	86	76
Benetke	88	72	43	39	25

Odlikovana tovarna

Anton Breščak, Gorica

via Carducci št. 14

Največja zaloga pohištva na Goriškem. — Velikanska izbira posteljnjakov po ceni od 100 L naprej. Cene zelo zmerne!

Solidna in skrbna izdelava.

LASTNA DELAVNICA

v Via Carlo Favetti št. 1 (prej via Vetturini št. 1)

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Zdravnik

dr. JOSIP POTRATA

sprejema

od 10 - 13 in od 15 - 16 ure

v GORICI

Via delle Monache št. 1
nad lekarno Pontoni

Obiščite

IX. Ljubljanski velesejm.

od 30. maja do 9. junija 1929.

Železniške olajšave: Na italijanskih železnica 30%, na jugoslovanskih 50%.

Konzularni vizum jugoslovanski znižan na 12 lir za vse obiskovalce, ki naj si preskrbe pravočasno potni list za inozemstvo pri italijanskih oblasteh.

Izkaznice za navedene ugodnosti so naprodaj v Trstu pri »Publicità« g. Čehovin, viale XX Settembre N.ro 65;

Idriji pri Venceslavu Helmichu;

Reki pri tvrdki »Mercur«, via G. Mameli 2

Gorici pri Av. Ravnik-u Via Barze 1 ni 2;

Postojni: Menjalnica Prilgio & Agosta, kolodvor.

Izkaznica stane 30 Din.

Zobozdravnik

dr. L. Mermolja

sprejema

v Gorici
na Travniku 5-II.

UDINE

Via Savorgnana 5

VIDEM

Po znižanih cenah (Al Ribasso)

največje skladišče tkanin v Furlaniji. Redna prodaja na račun lombardijskih in piemontskih tvorničarjev. Glavno skladišče v Milanu. Poslovodja skladišča v Vidmu:

Najnižje cene pri največji izbiri vsakovrstnega blaga. DANTE CAVAZZINI.

Obrobljeni robci L —.40	Panama za moške srajce m po L 2.50	Platno »Scuola« 150 cm . . . L 5.90
Robci z robom »ažur« . . . » —.80	Moške srajce za doma . . . » 2.50	Iste podobne smirnskimi . . . » 5.90
Čajni robci » —.60	Zefir za moške srajce . . . » 2.95	Barvane gobaste brisače . . . » 5.90
Obrobljeni prtiči » —.90	Obposteljne preproge »Reclam« . . . » 2.95	Posebni baržun, 130 cm za srajce » 5.90
Otroški povoji meter po . . . » —.90	Žen. nogavice na pol volnene » 2.95	Srajce ali spod. hlače vezane » 6.90
Brisače »Reklam« » —.95	Jajčasta koža M. B. » 2.95	Volneni popelin za gospe . . . » 6.90
Moške nogavice »fantazija« . . » 1.—	Dvornik za blazine 100 cm . . » 3.20	Zvita nit za hlače 130 cm . . » 6.90
Kuhinjske brisače » 1.25	Napol svila za ženske halje . . » 3.50	Svila krep maroken » 6.90
Plenice na pol platnene . . . » 1.25	Platno »Scuola« 80 cm . . . » 3.30	Žamet za lovce težji » 7.50
Plenice gobaste » 1.25	Ženske hlače » 3.50	Domače platno 240 cm . . . » 8.50
Brisače »Crep« » 1.50	Težje ženske podsuknjice . . » 3.80	Belo platno 240 cm » 10.50
Brisače gobaste » 1.80	Perkal »Re dei bleu« » 3.80	Volneno in svilen blago za gospe » 12.50
»Oxford« za srajce » 1.80	Bombaževin. blago za gospe . . » 3.90	Odeje iz bombaževine in svile » 17.—
Moške nogavice domače . . . » 1.80	Moške nogavice, škotska nit . . » 3.90	Servis za 6 oseb » 17.50
Pobeljeno platno » 1.80	Barv. satin za podšive 110 cm » 4.50	Rjuhe »ažur« 160×270 cm . . » 18.50
Perkal za predpasnike . . . » 1.80	Črni satin finejši 120 cm . . . » 4.90	Posteljno pregr. »trikot« težje » 22.—
Platno »Madonna«, družinsko » 1.90	Žamet za lovce (lažji) . . . » 4.90	Posteljne odeje (prešivane) . . » 29.—
Platno »Madonna«, posebno . . » 2.20	Domače platno 150 cm . . . » 4.90	Volnene odeje » 35.—
Lawtenis za perilo » 2.20	Platno, pol laneno 150 cm . . » 4.90	Servis za šest oseb, pol fland. » 35.—
Žen. nogavice z dvojno peto » 2.25	Barvani namizni prti 120 cm » 5.90	Najfinejša satenasta odeja . . » 42.—
Naramnice dvojno elastične » 2.50	Blago za prte pobelj. 105 cm » 5.50	Rjuhe vezene na obe strani . . » 45.—
Robci za na glavo, črni in barvani » 2.50	Obposteljne preproge iz klobočevine 50×100 » 5.90	

Bogata zaloga bombaževin, moškega in ženskega blaga, napravljenega perila, lananega in bombažestnega platna vseh širin, volnenih odej, posteljnih pregrinj, zavese, tapetov, predmetov za tapetnike, neposredno uvožene volne CENE STALNE. in žime za blazine, celotnih oprem za gostilne, zavode, itd. itd. CENE STALNE.

NB. Za vse ki nakupijo za preko 200 lir blaga, vožnja Gorica-Videm in nazaj brezplačna; oni, ki nakupijo za preko 500 lir, dobijo zraven tega še kosilo za dve osebi brezplačno v eni najuglednih gostiln v Vidmu in kdor kupi za 1000 lir, dobi posebno darilo.

Poseben popust razprodajalcem.

Postrežba v slovenskem in nemškem jeziku.

UDINE

Via Savorgnana 5

VIDEM